

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČIČEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-32, 31-33, 31-34, 31-35 in 31-36 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesec in naročnina 11.— Bz.

ISKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Računi pri poštno čekovnem sredstvu: Ljubljana št. 10-361

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Protinapadi italijanskih in nemških čet v Tunisu

Dva sovražna parnika torpedirana po italijanskih letalih 17 nasprotniških letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 29. aprila naslednje 1069. vojno poročilo:

Nadaljujejo se boji na tuniškem bojišču: živahni krajevni protinapadi italijanskih in nemških oddelkov so se srečno končali. Nemški lovci so uničili večeraj 2 letala, protiletalske baterije pa 4.

Naša letala so s torpedom zadela neki parnik v središču Philippeville, zažgala in potopila neko motorno torpedovko v srednjem Sredozemlju in sestrelila 4 letala tipa »Curtiss« v zraku nad Siciliskim kanalom. Delovanje sovražnih bombnikov je večeraj povzročilo izgube in škodo v Neaplju, Mesini, Siracusi in Lampedusi; 7 štirimotornih letal je trošilo na tla po dvojnih z našimi lovci: 4 v Neaplju, 2 v Mesini in 1 ob obali Agrigenta.

Pripomba k poročilu št. 1069:

Zaradi letalskih napadov, ki jih omenja današnje poročilo, je beležiti med civilnim prebivalstvom: 41 mrtvih in 88 dostoj ugotovljenih ranjencev v Neaplju, 3 mrtvi in 12 ranjenih v Mesini in skupno 5 ranjenih v Siracusi in Lampedusi.

Londonski radio o borbenosti italijanskih čet

Rim, 29. aprila. s. Komentator londonskega radia se tako izražajo glede borbe v Tunisu: »Italijani se enako kakor Nem-

Zmagovite akcije junaških letalcev

Operacijsko področje, 29. aprila. s. Večeraj so bili oddelki naše letalske armade junaki zmagovitih zaščitnih akcij pomorskega prometa in obrambnih akcij ozemlja Italije, med tem ko so druge skupine napadale oskrbovalna pomorska oporišča sovražnika v Severni Afriki.

Prvi spopad se je zgodil ob 10. uri, ko sta dva oddelka spremljevalnih lovcov nad nekim konvojem prisilila nekaj bombnikov tipa »Boston«, da so opustili napad, katerega so namenavali izvesti proti našim pomorskim edincem. Dve od napadajočih letal sta bili učinkovito obstreljavani s strojnimi. Ko je bila sovrážna akcija srta, so se naši zapletli v ostro borbo z lovci, ki so spremljali bombnike. Navzlic številnih inferiornosti so naši v besnih, dolgo trajajočih letalskih dvobojih zrušili v morje tri težke lovske dvomotornike ameriškega tipa. Četrto letalo, na katerem je nastal požar, je padlo na obzorju.

Ob 12.40 sta dve veliki skupini italijanskih lovcov, ki sta odleteli na zaščitno križarjenje, prestregli številno skupino sovražnih lovskih bombnikov, katere so spremljali Spitfiri. Naša letala so takoj sovrážnike zapletla v borbo in jih prisilila, da so se obrnili. V spopadu je bilo 9 sovražnih lovcov obstreljavanih s strojnimi.

Ob 16.35 so štirje naši lovski enokrilniki ob sodelovanju štirih nemških lovcov ponovno napadli tri torpedne čolne, ki so se skušali približati nekemu našemu konvoju. Torpedni čolni, katerim so se zoperstavila naša letala s tem, da so se spustila do vodne površine, so bili prisiljeni opustiti akcijo. Eden izmed motornih čolnov, katerega so italijanski lovci zažgali, je zletel v zrak.

Vznemirjenje Američanov zaradi sovjetskega nastopa proti Poljakom

Lizbona, 28. apr. s. Ameriški tisk ne prikriva kočljivosti položaja, ki je nastal med zaveznički po prekinitvi jolsko-sovjetskih diplomatskih odnosov. Tisk predvideva mošn št. resnejšega razvoja. »New York Herald« piše med drugim, da ameriška vlada, čeprav nadaljuje zadržanje, katero je ne more kompromitirati, mora vendarle vedeti, da odnosi med Sovjetsko zvezo in zaveznički trpijo zaradi starih in globokih sumnic.

Buenos Aires, 29. aprila. s. Vest o prekinitvi diplomatskih stikov med Sovjetsko zvezo in poljsko vlado je spravila iz ravnovesja severnoameriške časopisne agencije in liste, ki se trudijo, da bi zmanjšali pomen tega resnega dogodka. Newyorški listi pripisujejo odgovornost za sovjetski sklep ne toliko trgovskemu odkritju v katynskem gozdu, kolikor nasprotju glede dolocitve povojnih mej, o čemer se že dolgo kaže spor med boljševiki in Poljaki. Argentinski listi pa med tem poudarjajo, da predstavlja sovjetska surovost resno grožnjo za ves svet.

Znak nemirne vesti

Ženeva, 29. apr. s. Glede na prekinitve diplomatskih odnosov med Moskvo in tako zvano poljsko vlado v Londonu piše list »Courriere de Geneve« med drugim: »Sovjetska nota je samo krik jeze, ki vzbuja sum v nemirno vest.

Bolgarski odmevi

Sofija, 29. aprila. s. Bolgarski tisk poudarja, baveč se s polemiko v anglosaskem taboru o rusko-poljskem sporu, da Anglija stalno izdaja lastne zaveznike, ki jih najprej izrablja za svoje sebične namene. To je tradicionalna angleška politika brez kakršne koli morale, nadvladana od dvoilčnosti in laži. Pripravljeni prekršiti sleherno častno obvezo, ki je bila prej svečano sprejeta. Vedenje Anglije v rusko-poljskem incidentu naj bi bilo svarilo tistim

ci bore z izredno srditostjo in ujeti Italijani predstavljajo vrste tistih, ki ne govorijo samo o usodi imperija, temveč se zanj bore.

Ogromne angleške in ameriške izgube

Berlin, 29. aprila. s. Hrabra obramba italijansko-nemških čet na tuniški fronti, pravijo v tukajšnjih pooblaščenih krogih, je stala Angleže in Američane od 20. do 25. aprila ogromne izgube na ljudeh, orožju in tankih. Izgube so bile izredno hude v odseku divizije »Herman Göring«, kjer se je glavni napad sovrážnika v smeri iz južnozapravnega Tunisa ob podpori 400 tankov razbil tudi zaradi protinapadov 10. nemške oklopne divizije.

V vseh teh borbah so morale nemške edince prestopiti sunke odločno močnejših sovrážnih sil. Trdni odpor italijanskih in nemških čet, njih uspešni protinapadi in hude izgube angloameriških skupin so se končno pokazali v morali sovrážnih sil. Ze od 25. aprila se resnično kažejo pri nasprotnih skupinah očitni znaki utrjenosti, ki so se pokazali z vsjo očitnostjo zlasti med napadom naslednjega dne, 26. aprila so čete osi lahko prešle v protinapad in so tako ojačile lastne postojanke.

Med povratkom je nekaterim lovcem, ki so se udeležili akcije, pa so bili napadeni od šestkrat močnejših Spitfirov, uspelo oprstiti se in se vrniti z nepoškodovanimi letali na oporišča. Nekaj druga skupina lovcov, ki je odletela, da bi ščitila isti konvoj, se je hrabro upirala ponovnim napadom številnih Spitfirov in štiri zadela s strojnimi. Med tem ko so hrabri oddelki našega lovskega letalstva zadrževali potkuse sovrážnih napadov in ščitili nacionalni pomorski promet, so druge letalske skupine napadle oskrbovalne sovrážnika za armale, ki operirajo v Tunisu.

Torpedna letala so opazila in takoj napadla angloameriške ladje v središču Philippeville in zadela s torpedi en parnik nedoločene tonaže, ki je bil prepuščen plamenom. Med tem so lovci, ki branijo ožano, odleteli na alarm, da bi prestregli skupno štirimotornikov Liberator, namenjenih nad Messino. Sovražna letala so bila takoj dosežena in v borbah, ki so potekle zelo visoko, je bil en bombnik v polno zadet, dočim sta se nadaljnja dva ločila od skupine in puščala za seboj goste pramene dima.

Drugi lovci, ki so odleteli iz notranosti otoka, so dosegli in napadli dva poškodovana štirimotornika. Eden od teh je bil sestreljen pri Messini, drugi, katerega so zasledovali dolgo, pa je strmoglavil v morje pri Agrigentu.

Nad Neapljem je obrambno letalstvo tudi učinkovito interveniralo proti strnjanim skupinam Liberatorjev, katere je zapletlo v ostre borbe nad zalivom. Navzlic silovitosti sovrážne reakcije, je našim letalom, ki so operirala v patroljah, uspelo sestreliti 4 štirimotornike in verjetno še nadaljnja dva.

narodom, ki imajo še utvare glede angleške odkritostnosti.

Nova izjava poljske emigrantske vlade

Lizbona, 29. aprila. s. Tako zvana poljska vlada generala Sikorskega je po dnevnikih sejalih in razgovorih Sikorskega z britanskimi državniki izdala snovi v Londonu poročilo, v katerem se med drugim poziva na vzajemnost med »zdrženimi narodci«, zlasti v imenu najosnovnejših človeških pravic, in zahteva, naj bi se upoštevala žalostna usoda Poljakov, ki so ostali v SSSR. Razen tega izjavlja, da je v Rusiji na desetisoče žensk in otrok, sorodnikov poljskih oficirjev in vojakov, ki so sedaj v Veliki Britaniji na vežbanju ali pa se bore na raznih bojiščih, ki prosijo, da bi se njihovi ljudje vrnili s sovjetske zemlje.

Nadalje zahteva izjava, naj bi se ovobodili vsi Poljaki, ki so sposobni na vojaško službo, da bi tako ojačili poljsko vojsko, ki ji je potrebno sodelovanje rojakov. Poljska vlada si pridržuje pravico, da bo pred vsem svetom zastopala stvar vseh teh žrtev boljševiškega režima.

Ameriško-sovjetski spor v Iranu

Ankara, 28. aprila. s. Iz Teherana poročajo, da se je posebni zastopnik predsednika Roosevelta general Hurley razgovarjal s sovjetskim veleposlanikom in drugimi ekspoziti Moskve in se pogajal glede raznih gospodarskih vprašanj in zlasti vprašanj, ki se tičejo transportov. Na sestankih pa ni bil dosežen sporazum spriči sovjetskih namer izpodriniti Američane od nadzora, ki ga zdaj izvajajo nad iranskimi železnicami.

Izmenjava straže

Imenovanja v korporacijah in konfederacijah — Gianni Baccarini, podtajnik v ministrstvu za korporacije

Rim, 29. aprila. s. Duce je odredil naslednja imenovanja: nac. svet. Gianni Baccarini za državne podtajnika v ministrstvu za korporacije;

prof. Giovanni Balilla za predsednika fašistične konfederacije industrijcev namesto senatorja Giuseppe Volpija di Misurata;

nac. svet. Luciano Gottardi za predsednika fašistične konfederacije industrijevih delavcev namesto nac. svet. Giuseppe Landija;

nac. svet. Alessandro Melchiori za predsednika fašistične konfederacije trgovskih delavcev namesto nac. svet. Pasquala Paladina;

nac. svet. Renato Bonfatti za predsednika fašistične konfederacije delavcev kreditnih in zavarovalnih zavodov, namesto nac. svet. Ferraria;

nac. svet. Giuseppe Ferrario za generalnega direktorja fašističnega nacionalnega zavoda za socialno skrbstvo;

nac. svet. Rosario Massimo za generalnega tajnika splošnega sveta korporacij namesto Renata Marzola.

nac. svet. Mario Farnoni za podpredsednika korporacije za notranji promet namesto nac. svet. Maria Giovanninija;

nac. svet. Alberto Asquini za podpredsednika korporacije za tekoče kurivo in gorivo namesto nac. svet. Enza Casaninija;

nac. svet. Bruno Biagi za podpredsednika konfederacije tekstilnih proizvajalcev namesto nac. svet. Pia Teoderanija Fabbrija;

nac. svet. Bernardo Busetti-Bonsembiante za podpredsednika korporacije za gostinstvo namesto nac. svet. Alessandra Melchiorija;

nac. svet. Giuseppe Gorla za predsednika generalnega podjetja za petrolej namesto nac. svet. Giuseppeja Cobolija Giglija;

nac. svet. Giuseppe Mastromattei za predsednika italijanskega premogovnega podjetja namesto nac. svet. Giovannija Vasellija;

nac. svet. Giuseppe Landi za predsednika italijanskega podjetja za lignit (ALI) namesto Giuseppeja Mastromatteia.

Državni podtajnik Gianni Baccarini

Rim, 29. aprila. s. Gianni Baccarini, državni podtajnik v ministrstvu za korporacije je vojni prostovoljec in pohabljenec, odlikovan s savojiskim vojaškim redom in z dvema srebrnima kolajnama za vojaško hrabrost ter generalni konzul Milice in pehotni polkovnik. Ko se je vrnil iz vojne 1915—18, je bil med ustanovitelji akcijskega oddora pohabljenec za vojaško hrabrost ter generalni konzul Milice in pehotni polkovnik. Ta bataljon je bil odlikovan z zlato kolajno za vojaško hrabrost. Od leta 1939 je Eksc. Baccarini, predsednik narodne organizacije vojnih invalidov in zavodov, ki jih je ustanovil s sodelovanjem konfederacije industrijcev in poljedelcev za prevzgojo in napotenje na delo mladotletnikov. Bil je poslanec v 28. in 29. zakonodajni dobi. Nacionalni svetnik je postal v 30. zakonodajni dobi. Opravljal je zlasti v tujini neprekinjeno propagandno delo. Je tajnik nacionalnega sindikata knjigovodij in član proračunske komisije Zbornice fašijev in korporacij.

Iz »Odredbenega lista« PNF:

Prisega najvišjih hierarhov Stranke

Rim, 29. aprila. s. Odredbeni list PNF objavlja: Statutu PNF je dodan naslednji člen 12:

Tajnik Stranke, podtajniki, člani nacionalnega direktorja in zvezni tajniki bodo prisegli, ko se imenujejo, Duceju po temie obrazcu:

»Jaz, fašist poklican od Duceja na položaj, prisegam, da bom izpolnjeval njegove ukaze in služil z vsemi svojimi silami, če je potrebno, s svojo krvjo, stvari fašistične Revolucije.«

Po svoji visoki in pomembni vrednosti bo ta obred posebna častna obveza, s katero bo pred Ducejem posvečena prednost stvari Revolucije do žrtvovanja krvi.

Izjalovljeni sovjetski napadi na jugu in severu

Sovražne čete so brezuspešno napadale ob kubanskem predmestju in pri Petrogradu — Zmagovita pomorska bitka v Rokavskem prelivu

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 29. apr. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Ob kubanskem mostišču in jugovzhodno od Petrograda so bili sovrážnikovi napadi brezuspešni.

Na ostalih odsekih vzhodne fronte je dan potekel mirno. Letalstvo je uničilo brez lastnih izgub 52 sovjetskih letal.

V Tunisu je bil severovzhodno od Medžes el Baha premočni sovrážni oddelki oklopnih voz, ki mu je uspelo vdreti v naše postojanke, zapleten v borbo z nemškimi rezervami, poražen in v protinapadu s hudimi izgubami vržen preko lastnih izhodiščnih postojank. Na ostali fronti so bili krajevni napadi zavrženi deloma v protinapadih. Oddelki letalstva so v vseh odsekih tunijske fronte podpirali kopno vojsko. Lovci so z bombami zažgali sovrážni hitri čoln pred rtom Eno.

V noči na 28. aprila je prišlo v Rokav-

skem prelivu do bitke med zaščitnimi oddelki nekega nemškega konvoja in oddelkom angleških rušilcev, ki so bili v spremstvu več hitrih čolnov. V bitki sta bila dva sovrážna topniška hitra čolna potopljena, dva nadaljnja in en rušilec pa težko poškodovani. V teku kratke, toda ostre borbe, v katero so pozneje posegli tudi sovrážni bombniki, sta bili izgubljeni dve lastni enoti. Sestreljeni so bili trije bombniki.

Preteklo noč so prodrla sovrážna letala do severozapravnega nemškega obalnega ozemlja in na prostor nad Vzhodnim morjem kakor tudi na vzhodno Prusijo. Z bombami, ki so jih metala brez načrta, je bila povzročena neznatna škoda. Pri teh napadih je bilo sestreljenih 18 sovrážnih bombnikov, 4 nadaljnji pa še nad zasedenim zapadnim ozemljem.

Nemška bojna letala so v noči na 29. aprila metala bombe težkega kalibra na nekatere kraje v južni Angliji.

Pomorski spopad v Rokavskem prelivu

Dve sovražni topničarki sta bili potopljene, dve nadaljnji in en rušilec močno poškodovani

Berlin, 29. aprila. s. Glede borbe, ki so bile večeraj med spremljevalnimi pomorskimi sredstvi nekega nemškega konvoja in skupino angleških rušilcev, katere omenja današnje poročilo nemških oboroženih sil, se doznajajo naslednje podrobnosti:

V prvih jutranjih urah dne 28. aprila je številčno močnejša sovrážna skupina napadla nemški konvoj v južnem delu Rokavskega preliva. Nemške spremljevalne edince so takoj sprejele borbo in obstreljevale s svojim topništvom dve sovrážni topničarki, ki sta se druga za drugo v kratkem času potopili. Dve drugi angleški edinci istega tipa in en rušilec so bili poškodovani.

Med tem so druge lahke nemške edince, dodeljene stražni službi ob obali in vodene od sveta obojestranskega topništva, takoj očepile na bojno prizorišče. Ena izmed njih, ki se je znašla v odličnem položaju, je takoj otvorila ogenj proti enem sovrážnemu rušilcu. Med majhnimi nemškimi edincami in najmočnejšim angleškimi ladjami, se je v majhni razdaljenosti razvil dramatičen dvoboj, med katerim je eni izmed nemških edinc, čeprav je bila ponovno zadeta, uspešno prizadejati, hudo škodo na poveljniškem mostu in topništvu sovrážnega rušilca. Ta se je obrnil in po zaslugi svoje brzine izginil s prizorišča.

V hudih borbah med ladjami je sovrážna skupina izgubila dve edinci, tretja je bila poškodovana, pa se je vendarle zoperstavljala neki nemški edinci. Posadka te edinci,

ce je bila hudo razredčena zaradi izgub, pa se je hrabro branila, uporabljajoč ročne granate in avtomatično orožje ter nekaj preostalih topov. Spričo te besne reakcije je sovrážnik opustil svoj nameri in s tem omogočil, da je nemška edinca dosegla lastno oporišče. Ko je nemški konvoj preстал hudo pomorsko borbo, ga je kasneje napadla skupina lovcov iz nižine. Tudi ta napad je bil odbit in sovrážnik je izgubil tri letala.

Sovražne letalske izgube nad nemškim ozemljem

Berlin, 29. aprila. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je nemška protiletalska obramba večeraj ponosi sestrelila nad nemškim ozemljem 18 sovrážnih bombnikov.

Pomen nemških letalskih zmag na južnem odseku

Berlin, 30. aprila. s. Iz pristojnega vira se doznava, da so skupine nemškega letalstva, potem ko so sestrelile 28. t. m. 41 sovjetskih letal, prestregli 29. aprila v odseku kubanskega mostišča in v vzhodnem področju Azovskega morja ogromne sovrážne letalske sile. V borbah nemških lovcov je bilo uničenih večeraj 53 sovrážnih letal. Izgubo 100 letal v dveh dneh, je zadalo nemško letalstvo sovjetskemu in preprečilo potkuse sovrážnikov, da bi nemški strmoglavci ne mogli

Duce predseduje seji medministrskega odbora za avtarkijo

Rim, 29. aprila. s. Pod Ducejevim predsedstvom se je ob 17. uri sestel medministrski odbor za avtarkijo. Navzoči so bili tajnik PNF, minister za finance, minister za poljedelstvo in gozdove, minister za promet, minister za javna dela, minister za devize in valute in minister za vojno proizvodnjo, general Pazi za glavni stan, predsednik narodnega sveta za raziskave, guverner Banke d'Italia, tajnik vrhovne obrambne komisije, nac. svet. Augusto Venturi, tajnik medministrskega odbora za oskrbovanje, razdeljevanje in cene. Seja je bila zaključena ob 18.45 in se bo nadaljevala v soboto.

Sprejemi pri Duceju

Rim, 29. apr. s. Duce je sprejel generala Reverberija, ki je v Rusiji poveljeval diviziji »Tridentina«, katera je v vseh borbah dokazala svojo hrabrost. Duce je naložil generalu Reverberiju, naj pozdravi planince herbe divizije.

Rim, 29. aprila. s. Duce je sprejel gospe Reuter Marselli, mater kapitana nemškega letalstva Joachima Marsella, ki je po sestrelitvi 158 sovrážnih letal padel v značni bitki v Cirenaki. Kapitan Marselle je bil odlikovan z italijansko zlato kolajno za vojaško hrabrost in z viteštvom nemškega železnega križa z meči in briljanti.

Čestitke črnih srajc odlikovanim polkom

Poslanice tajnika Stranke

Rim, 29. aprila. s. Tajnik Stranke je postal poveljnikom polkov, katerih zastave, so bile nedavno odlikovane z zlato kolajno za vojaško hrabrost, naslednje poslanice: »Poveljniku polka savojeske konjenice. — Črne srajce Italije izražajo z mano živo čestitke neustrašnemu polku savojeske konjenice, ki je srčno premagal vse ovire in zaslužil najvišje hrabrostno odlikovanje. Z globokim občudovanjem sprejeljo pozdravljajo pače v prepričanju, da bodo še naprej vodili silne eskadrono na poti zmage.«

»Poveljniku 6. polka bersaljerov. — Črne srajce Italije so ponosno na visoko odlikovanje za hrabrost, ki je bila podeljena zastavi slavne 6. polka bersaljerov. Najbolj živim občudovanjem izražajo pomen najtoplejših čestitke z gotovostjo v novo slavo.«

»Poveljniku polka sulicarjev iz Novare. — V imenu črnih srajc Italije izražam največje občudovanje hrabremu polku sulicarjev iz Novare za zlato kolajno, ki je pravično nagrajila njegovo junštvo. Obratno: joč pobožno misel slavim padlim konjenikom, izražam prepričanje v še večjo slavo za neizbežno zmago.«

Rojstni dan japonskega cesarja

Tokio, 29. apr. s. Na svoj rojstni dan je cesar na konju pregledal izbrane čete pod poveljstvom generala Nakamura. Čete so nato defilirale v paradi s pehoto, motoriziranim topništvom in tanki pred vladarjem. Okrog 800 letal je letelo nad vežbiščem. Pred tem je bil v kraljevi palači obred čestitanja cesarju. Vladar je sprejel princa, šefe in vse člane vlade, oficirje oboroženih sil in diplomatski zbor, ki so se mu poklonili. Sledil je sprejem uradnikov, po katerem je ljudstvo toplo vzkljkalo cesarju. Po vsej državi so bili verski obredi za srečo vladarja.

Rim, 29. aprila. s. Na rojstni dan japonskega cesarja, se je vsa japonska kolonija zbrala v veleposlanstvu pred novim veleposlanikom Hidako in japonskimi vojaškimi in civilnimi zastopniki. Med drugimi so bili navzoči veleposlanik pri Sv. Stolici Arada, minister Kase, admiral Abe, general Simizu in poveljnik Mitunobe. Po poklonitvi pred podobo vladarja, je veleposlanik prečital cesarjev odlok ob napovedi vojne Angloameričanov in znova potrdil trdno voljo 100 milijonov Japoncev po vztrajanju v borbi do dosege zmage skupno z zaveznički trojnega pakta za vsako ceno.

Japonska manifestacija v Šanghaju

Šanghaj, 30. aprila. s. Nad 100.000 v Šanghaju bivajočih Japoncev se je zbralo v parku Honkva in proslavilo cesarjev rojstni dan. Vojaški in civilni odličniki so govorili množiči. Nato sta bili japonskim oboroženim silam izročeni dve letali, kateri je podarila šanghajska občina.

Radijski govor predsednika bolgarske vlade

Sofija, 29. aprila. s. Ministrski predsednik Filov bo jutri 30. aprila ob 15.30 govoril po radiu. Govor bodo oddajale vse bolgarske postaje. Nameščenci in delavci bodo prekinili delo, da bodo lahko govor poslušali. V sofijskih novinarskih krogih predvidevajo, da bodo izjave Filove velike politične važnosti.

izvesti svoje akcije na boljševiške kolone, dodeljene oskrbovanju.

Na ostalih frontah je nemško letalstvo sestrelilo nadaljnjih 6 sovrážnih letal. V tukajšnjih vojaških krogih pravijo, da so ti uspehi nemškega letalstva izredno važni. Ne gre samo za številčne uspehe, kajti te dni so Sovjeti govorili o bližnjih operacijah velikega sloga proti kubanskemu mostišču. Sovjetske izgube kažejo, da sovjetsko letalstvo ne more ovirati neprestane akcije skupin nemških bombnikov.

Akvarelna tehnika je najstarejša na svetu

Nekaj vrstic o akvarelih in kratak razgovor z akad. slikarjem Ivanom Kosom

Ljubljana, 30. aprila. V naših dnevnih je bilo v zadnjih dneh že povdajano, da je pri nas ukorenineno zmožnost prepričanja, da so akvareli neprimerno manj vredne umetnine kakor olja in merda se kaj. Na vrednost akvarelov so opozorili pisarji z razgledanim obzorjem ob priliki dveh uspešnih razstav akvarelnih slik in sicer razstave mojstra naše sodobne akvarelne tehnike akad. slikarja prof. Ivana Kosa in neprerokovane priznanje vzbujajočega nastopa znanega ljubljanskega zob-zdravnika dr. Roberta Hlavatyja.

Da bi izvedel kaj več, sem obiskal prof. Ivana Kosa, ki je v prejšnjih dneh imel stike tudi s tujnimi akvarelisti iz držav, kjer je akvarelna tehnika na višini in zvezema poleg ostalih »razredov« slikarske umetnosti mesto, ki ji upravičeno gre.

Pri tem se spomnil, da je pred prvotno vojno vladalo glede slikarstva povsem drugačno mnenje kakor danes. Tedaj so akvarele spoštovali, olja pa omalovaževali, nekele tako, kakor omalovažujejo danes akvarele.

Ce pogledamo v daljino preteklost, vidimo, da so že stari Egiptčani delali v akvarelni tehniki, ko so slikali na stene in se posluževali vode, ki je vezala barve in podlago — zid. V srednjem veku so v samostanskih celicah slikali z akvarelnimi barvami miniaturne podobe v knjige, a v renesančni dobi so veliki mojstri svoje risbe lahko barvali z akvarelnimi barvami. Znameniti Albrecht Dürer je na svojem umetniškem potovanju napravil nekoliko šele danes cenjenih akvarelov — krajin. Šele v 19. stoletju pa je v Angliji zaslovel mojster odlične svetlobe v pokrajinah in moister v akvarelu William Turner. Od tam naprej se je ta tehnika gojila zlasti v Franciji in Italiji. Danes imajo v Angliji in Italiji posebne klube akvarelistov. V teh državah se si karji poslužujejo akvarelne tehnike in isti meri kakor oljate.

V tem pogledu je šlo do sedaj pri nas počasneje, ker so imeli ljudje izvestne neumeteljene predsodke. Akvarelnih barv se poslužujejo učenci v šolah, ker so te mnogo cenejše kakor oljate, vendar s tem še ni rečeno, da je manjvreden material. Ako hoče akvarelist napraviti dobro in trajno delo, mora vzeti najboljši papir in najboljše barve, ki vzdrže ravno tako dol-

go življenjsko dobo, ako so primerno zavoravane pod steklom in na suhem prostoru, kakor oljate slike. Tudi oljate slike so izročene poginu, ako niso slikane na dobri podlagi in z dobrimi barvami. Delo torej zavisi tudi od dobrega materiala.

V naših šolah ne delajo v olju, ker je, kakor rečeno, predrag material in so v zvezi z njim potrebne tudi druge potreščine: stojalo itd. Pri akvarelu je enostavnost, ker se lahko dela brez stojala. Uporablja pa se lahko posebno stojalo tudi v akvarelni nameni, na katero se lahko v posevni legi pritrdi na okvir napet akvarelni papir. Učenci delajo v šoli z akvarelnimi barvami, ali sami uvidevajo, da je zelo težavna tehnika. V olju se da popravljati, da celo odstraniti barvo z zato določenim nožem in znova slikati na isto platno, pri akvarelu pa je ravno težkoča v tem, ker se zlahka ne da popravljati, tu in tam je sploh nemogoče. Zato zahteva akvarelist gotovosti v risbi in v tehniki polaganja barv. Posebno težko je pa napraviti portret v akvarelu, ker mora biti naslikan takorekoč v enem zamahu, ako hoče učinkovati sveže in živo.

Prof. Ivan Kos mi je pokazal nekaj svojih najnovejših akvarelov, ki jih še ni razstavil. Med njimi je tudi portret, ki ga je imenoval »Hlapec Jerneje in neizpodbito dokazuje, da takega portretista pri nas ne najdemo zlepa. Slika je v vsakem pogledu dovršena in obraz izčrpanega in z nezapuščanjem in grozo v svet gledajočega človeka presenetljivo poudarjen in živ. Zelo je uspel tudi polakt »Sedeča deklica«, ki ga odlikujeta milna potez in redko prelivanje barv; nadalje tudi dobra dela so: »Pevnice«, odlični motiv v medlem soncu; »Krajina s cerkvico«, lep motiv v značilnih barvah in »Pozna jesen« z mojstrsko prikazano jesensko vlogo. Akvareli, ki odtehtajo najboljša olja.

Pred slovesom mi je prof. I. Kos dejal: »Rad slikam glave, toda take, ki res nekaj vsebujejo, ki so značilne. To mi da impuls. Prav tako pokrajine. Vsa ima načrte za bodočnost, jaz tudi, a to je v rokah — bodočnosti. Delal bom tudi nadalje in skušal doseči, kar želim.«

—mlr.

no navedbo zanimal. K zastrupitvi moža jo je večno nagovarjal in, ona pa se je upirala. Pretepal jo je, ker se nista strinjala glede odnosov do moža in do otrok, nad katerim je hotel imeti popolno oblast.

Sledili so govori državnega tožila in obrambe. Vsi so se zelo potrudili in obširno razpravljali o svoji tezi. Ker so zastopali tri nasprotujoča si stališča, so bila njihova izvajanja zelo zanimiva. Državni tožilec Goslar je vztrajal v celoti pri obtožbi in se pri tem oprl na izpovedi obtoženke, za katero je zahteval, da se ji prizna popolna verodostojnost, kakor tudi da se prizna za avtentično in iskreno mišljeno njeno pismo. Za obtoženca je po mnenju državnega tožila najbolj značilno, da zanika prav vse. Ni mogoče, da bi si bila Globelnicova vse izmislila. Zastopnik Vladimirja Globelnika dr. Jerab se je pridružil državnemu tožilu in zahteval v imenu svojega klijenta, naj sodišče obtoženca spozna za krivega tudi prestopka zoper čast, ker ga je v inkriminirani stavku nahrulil z barabo.

Za obtoženega Kureta se je zelo toplo zavzel njegov branilec dr. Dušan Smodej. Izpodbijal je verodostojnost Globelnikove in pokazal na razne neskladnosti v njenih izpovedih, zlasti v opisanju poskusa zastrupitve. V mnenju da ženska ne izbira sredstev, ko gre za njeno ljubezen, je predlagal za Kureta popolno oprostitvo. Dr. Ljuba Frenerjaya, ki je zagovarjala obtoženko, je prosila za milo kazni v zvezi z njenim popolnim priznanjem, obenem pa odločno branila obtoženico žensko čast, čes da je bila žrtev svoje prevelike ljubezni. V njej ni bilo nikoli maščevalne misli, pač pa silno hrepenenje, da si ponovno pridobi nezvestega ljubimca.

Mali senat se je posvetoval približno tri četrt ure. Predsednik sos Barčičev je nato razglasil naslednjo sodbo: Oba obtoženca sta kriva. Emil Kuret poskusa usmrtitve, enkratne pomoči pri odpravi plodu in za živitve obtoženkiniga moža, ne pa tudi ogrožitve njegove varnosti. Oproščen je bil zaradi pomanjkanja dokazov drugega primera splava. Obtoženka Globelnikova je kriva, da je odpravila po obtoženčevem nagovarjanju v enem primeru plod. Po § 167 in 172 je bil Kuret obsojen na 3 leta in 2 meseca rubeje ter na 50 lir denarne kazni. Častne pravice izgubi za dobo treh let. Deležen je za amnestije in se mu po členu 2 amnestijskega dekreta odpusti pogojno za dobo 5 let 3 leta rubeje. Globelnikova je bila obsojena na 1 mesec in 15 dni zapora, p'gvojno za dobo 3 let. Amnestije ni bila deležna.

Sodniki so dali vero obtoženki in oprli svoj krivdovek na njene izpovedi in na njeno pismo. Verjeli so, da je bil poskus umora izvršen, dvomili pa so le, ali je bil dotični pretek res zmožen usmrtiti človeka. Zato so Kuretu odmerili kazni po svobodni oceni. Tudi glede odprave plodu, je sodišče verjelo obtoženki, ki je en primer priznala, za drugega pa ni bila sigurna, ali je tedaj šlo za nečestost.

Obsojeni Emil Kuret je prijavil proti sodbi revizijo in priziv. Globelnikova se je z njo zadovoljila, državni tožilec pa je prijavil za obo priziv zaradi preizke kazni.

Prodaja mesa na odrezek „C“

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 1. maja t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »C« navadnih živalskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani: 70 gr svežega govejega mesa in 30 gr prekajenega govejega mesa. Cena prekajenemu mesu bo Lir 25.— za kg.

Zavodi, ki prejemajo racionirana živila na posebna nakazila, morajo mesarjem predložiti potrdilo Mestnega preskrbovalnega urada.

V počastitev Jakopičevega spomina

Ljubljana, 29. aprila. Tskoj, ko se je po Ljubljani bliskovito razširila neprerokovana novica, ki je globoko odjeknila v srcih nas vseh, namreč da je mojster slovenske upodabljajoče umetnosti umrl, so nekateri trgovci pohiteli, da bi vsaj na skromen način počastili velikega pokojnika. Danes je v Ljubljani mnogo trgovin, ki imajo v izložbah vsaj sliko Riharda Jakopiča.

Najlepše pa je v spomin Riharda Jakopiča okrašena izložba umetnostnega salona v prehodu Nebotičnika. Sredi izložbe je veliko pokojnikovo delo »Kristus zdravnik«. Ko je to umetno ustvarjal, je Rihard Jakopič mislil na Krista, ko je poln vere v svoje božje poslanstvo izrekel na Olski gori med drugim tudi samozavestne in odločne besede: »Jaz sem luč sveta! Kdor gre za menoj, ne bo hodil po temi, temveč bo imel luč življenja.« In naslikal ga je v mogočni svetlobi večernega sonca. Na sliki vidimo, da se je Kristus z levico pravkar dotaknil boje matere, ki jo je sin položil pred njegove noge, v ozadju pa vodi delavec bolnega tovariša, ki ga bo čudodelni zdravnik ozdravil. Nadalje je v izložbi mojstrov avtoportret, posmrtna risba, ki jo je izde-

žencev pogreba. Pogrebci so pri nas tisti črni možje, ki nosijo krsto, križ, vence, voznički na mrliskem vozu itd. in ki so tudi oblečeni tako, da jih lahko spoznaš na prvi pogled med drugimi ljudmi. Svoj posel opravljajo kot poklicno delo in prejemaajo zanj plačilo. Pogrebci so uslužbenici pogrebnega zavoda. Zdjaj pa dolže nekateri poročevalci množice udeležencev na pogrebu, da so pogrebci! Če pojde z našim jezikom tako dalje, bodo kmalu začeli pisati, da so udeleženci pogrebov grobarji, saj pogrebci niso več daleč od grobarjev. Dolžni jih bodo tako posredno, da so izkopali jama pokojniku ter ga privedli tako daleč, kakor da koplejko svojim dragim grobove poklieno. Nič čudnega, če se zaradi tega nekateri ne bomo več upali udeleževati pogrebov, tako da bodo udeleženci končno res sami pogrebci. Tedaj bi pa udeleženci najbrž začeli pisati o udeležencih pogrebcev kot o »občinstvu«.

Na tej paši smo hoteli naglasiti predvsem: Če že ne spoštujete jezika, spoštujte vsaj toliko umrle ljudi, da jih ne boste žalili, čes, na zadnji poti so jih spremili sami grobarji — njihovi prijatelji so bili plačani pogrebci! Res si včasih prijatelji nalože na rame krsto z ostanki drageta tovariša ter opravijo nekatere posle, ki so sicer prepuščeni poklicnim pogrebem. Toda zaradi tega niso še pogrebci v pravi pomeni besede. Kako pa naj bodo pogrebci — množica ljudi, ki so se zgolj ustrelili v sprevod? Torej ne bodite pogrebci slovesni!

lal ob mrtvaškem odru slikar M. Gaspari, in sedem najnovejših fotografij velikega pokojnika, delo slikarja Mihe Maleša. Izložbo izpopolnjuje lovorjev venec in primerna črna, ki se izliva z ostalimi slikami v harmonično celoto. Izložba vzbuja splošno pozornost mimooidih.

Zupan Leon Rupnik obiskal Novinarski dom

Ljubljana, 29. aprila. Ljubljanski zupan general Leon Rupnik je v sredo popoldne obiskal slovenske novinarje v njihovem domu v Gosposki ulici. Novinarji so ga pozdravili v svoji sredi in se mu po predsedniku zahvalili za razumevanje, ki ga je do njihovega stanu pokazal, posebno pa za dar, ki ga je namenil za podpiranje brezposelnih članov. Zupan Rupnik se je v prijetnem nepriziljenem razgovoru pozanimal za težje, delo in potrebe društva, da bi tako dobil pravo sliko o organizaciji slovenskih novinarjev. Objubil je, da bo mestna občina z razumevanjem zasledovala socialno delo novinarske stanovske organizacije in jo bo tudi podprla, kjer koli in kadar koli bo mogla. Zahvalil se je novinarjem za njihovo tvorno delo in zvestobo poklicu, vse v korist ljudstva Ljubljanske pokrajine.

Odobritev učbenikov za šole v Ljubljanski pokrajini

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja smatrajoč za potrebno, da se uredi odobrovanje učbenikov za uporabo v šolah Ljubljanske pokrajine: Čl. 1. V prihodnjem in naslednjih šolskih letih se v šolah vseh vrst in stopenj v Ljubljanski pokrajini ne bodo smele uporabljati knjige, ki bi jih ne odobril za dotično leto Visoki komisariat. Čl. 2. Ze natisnjene knjige, katerih polnovna odobritev se namerava zaprositi, kakor tudi rokopiši še ne izdanih knjig in že natisnjene knjige, katerih odobritev se namerava zaprositi, se morajo predložiti v treh izvodih vložišču oddelka IV (prosveta) Visokega komisarijata do vsrtega 30. junija pred šolskim letom, za katero se prosí odobritev. Čl. 3. Za vsako predloženo knjigo je navesti vrsto šole in razred, za katere se prosí odobritev. Ta naredba je bila objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino 24. aprila 1943-XXI.

Natečaj za propagandno-turistični lepak

Ljubljana, 30. aprila. Stremljenje za povzdigo umetniškega delovanja, ki bi naj združilo vse umetnike naše pokrajine, se razodeva v naslednji posebni prireditvi, ki bi morala zaradi svojega značaja vzbuditi vso pozornost. Mislimo na razstavo turističnih propagandnih lepakov, ki jo bo priredilo Pokrajinsko poverništvo za tujski promet v Jakopičevem paviljonu od 12. do 27. junija istočasno z umetniško razstavo, posvečeno športu. Namen razstave, ki jo imamo v mislih, je, zbrati učinkovito podana dela, razumljiva tako z umetniškega stališča kakor tudi s stališča. Da pokaže način življenja ali pogleda na dele ljubljanske pokrajine. V bližnji bodočnosti, ko bo dnevno življenje zopet potekalo normalno in v polnem tempu, moramo računati s tujskim prometom kot velevažnim čimteljem gospodarskega življenja te pokrajine. Za to potrebo morajo biti pripravljene vsi čimtelji, ustvarjajoči učinkovito propagando, pred vsemi zlasti taki lepaki, ki morejo takoj vzbuditi zanimanje in privabiti potnika in obiskovalca. Umetnike pokrajine opozarjamo, da naj bodo kompozicije v barvah pripravljene za reprodukcijo za tisk in da morajo biti 0,62 m široke in 1 m visoke. Vsak umetnik lahko sodeluje s poljubnim številom del, mora pa svoj pristop sporočiti Pokrajinskemu poverništvu za tujski promet (Gledališka ulica 11) do 20. maja z označbo števila del in nazivov.

Spodnja Štajerska

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli hečena žena Terezija Bekolki, stara 88 let, hišna posestnica Elizabeta Glumac, stara 74 let, zasebnica Karolina Bergman, stara 61 let, in mesarjev sin Karel Macer. V Ljubnem je umrl gostilničar Ignac Fludernik, star 86 let, v Celju pa fotografinja Julija Martini, stara 73 let, v Novi vasi je umrla Marija Sitenreifer, stara 76 let, v Spod. Hajdini Kunigunda Zupanič, stara 78 let in Martin Zupanič, star 72 let, v Ptujju Franc Oswald, star 38 let, na Janževskem vrhu pa Anton Kovačič, star 45 let.

— Obvezne legitimacije s fotografijami. Z naredbo z dne 10. aprila 1943 je bila uvedena obvezna legitimacija s fotografijo v okrožjih Trbovlje in Brežice, in sicer v naseljenem področju A. Zdjaj je bila pa ta naredba raztegnjena še na ostale dele teh obeh okrožij. Vsak prebivalec, star nad 15 let, mora imeti posebno izkaznico s fotografijo. Kdor jo nima, se mora nemudoma obrniti na pristojno policijsko oblast. Tuji državljani morajo imeti poleg tega veljavne potne liste.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli

hečena žena Terezija Bekolki, stara 88 let, hišna posestnica Elizabeta Glumac, stara 74 let, zasebnica Karolina Bergman, stara 61 let, in mesarjev sin Karel Macer. V Ljubnem je umrl gostilničar Ignac Fludernik, star 86 let, v Celju pa fotografinja Julija Martini, stara 73 let, v Novi vasi je umrla Marija Sitenreifer, stara 76 let, v Spod. Hajdini Kunigunda Zupanič, stara 78 let in Martin Zupanič, star 72 let, v Ptujju Franc Oswald, star 38 let, na Janževskem vrhu pa Anton Kovačič, star 45 let.

— Obvezne legitimacije s fotografijami. Z naredbo z dne 10. aprila 1943 je bila uvedena obvezna legitimacija s fotografijo v okrožjih Trbovlje in Brežice, in sicer v naseljenem področju A. Zdjaj je bila pa ta naredba raztegnjena še na ostale dele teh obeh okrožij. Vsak prebivalec, star nad 15 let, mora imeti posebno izkaznico s fotografijo. Kdor jo nima, se mora nemudoma obrniti na pristojno policijsko oblast. Tuji državljani morajo imeti poleg tega veljavne potne liste.

Iz pokrajine Trieste

— Hohnsteinovo lutkovno gledališče v Triestu. Triestinsko občinstvo je sprejelo z živim zanimanjem lutkovne predstave, ki jih daje znani Hohnsteinov lutkovni oder v dvoranji Nemškega doma v ulici Nizza. Lutkovni oder, ki ga vodi Maks Jacober, uživa svetoven sloves. Lutke so silajno oblikovane, tako da se ločeno premikajo udje in glava. Tudi lahko plešejo, se pripogibajo, se vležejo spat itd. Seveda so te lutkovne predstave posebna privlačnost za triestinsko mladino. Med drugim je bila povzeta tudi igra po prireditvi Weberjevega »Carostreica«. Popoldanske predstave napolnjuje mladina, večerne pa odrasli.

— Preureditev škofjskih arhivov. Triestinski škof mons. A. Santin je poveril duhovniku F. Schullerju nalogo, da preuredi in katalogizira škofjsko knjižnico in arhiv, ki mu je priključeno triestinski arhiv od leta 1790 dalje. Preurejena bosta tudi arhiva iz Capodistrije ter Cittanove. — Nova pesniška zbirka triestinskega pesnika. V založbi Libraria v Triestu bo izšel v kratkem nov zvezek pesmi triestinskega pesnika Hermana Viezzolija. Naslov nove Viezzolijeve zbirke je »Kadece«.

Beležnica

KOLEDAR
Danes: Petek, 30. aprila: Katarina Sienška.
DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Za njegovo srečo in Trgovce s sužnjami.
Kin° Sloga: Marjeta med tremi.
Kino Union: Mala gosposdična.
Razstava akad. slikarja Rika Debenjaka v Obersonelovi galeriji, odprta od 9 do 19.
Spominska razstava umetnin Ivana Vavpotiča v Jakopičevem paviljonu.
Koncert tenorista Miloša Brišnika ob 19 v veliki Filharmonični dvorani.
DEZURNE LEKARNE
Danes: Dr. Piccoli, Bleiweislova cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Sportni pregled

Drugi del tableteniskega turnirja za prvenstvo Ljubljane

Jutri in v nedeljo se bo na Rakovniku nadaljeval VII. nagradni tableteniški turnir za prvenstvo Ljubljane pod pokroviteljstvom župana generala Leona Rupnika. Za častne naslove najboljših in lepe nagrade prireditelja SK Korotana se bodo pomerili seniorji v petih skupinah. Turnir se bo začel jutri popoldne ob 14. Na sporedu bo najprej tekmovalje moštev, ki bo izpolnilo ves sobotni spored. V enaki juniorski disciplini so imeli v ponedeljek glavnoro besedo Korotanec, tokrat pa bo borba za zmago bolj razgibana. Vsi trije klubi Hermes, Mladika in Korotan bodo poslali v boj zelo izenačene tekmovalce in je vprašanje zmagovalca docela odprto. Po zadnjih uspehih je favorit Hermes, verjetni in možni pa so tudi drugačni izidi.

V nedeljo zjutraj ob 8, se bo začela druga najzanimivejša disciplina: turnir posameznikov. Favoriti so Bogataj, Poženel, Bradeško in Roman Strojnik, ki bodo verjetno tvorili finalno četvorico in potem med seboj odločili vprašanje prvaka. Najtežje bo stališče Bogataja, ki bo moral ponovno napram vsem svojim sotekmecem braniti sloves, ki si ga je pridobil na zadnjih turnirjih kot zmagovalca.

Popoldne bo tekmovalje moških dvojic, ženski turnir in turnir mešanih dvojic. Za obe zadnje imenovani disciplini stavlja razpis pogoj, da mora biti najmanj 8 prijavitelj. Zeleni bi, da se to uresniči, da bi tako zopet enkrat videli tekmovalce naše tableteniste, ki se le prereditko pojavljajo na prireditvah kot tekmovalke. Osem dobrih igralck tabletenisa Ljubljana nedvomno zmore.

Turnir je ena izmed zadnjih večjih prireditvev v tej sezoni. Zato so prijatelji tabletenisa vabljeni, da ga posejijo. Prisostvovali bodo zelo zanimivim igram, saj bodo tekmovali najboljši igralci tabletenisa v Ljubljani.

III. kolo nogometnega prvenstva

Po novi odločitvi zveze je vodstvo v tabeli prvega razreda prevzel Hermes, ki bo moral v nedeljo braniti to odlično mesto proti SK Ljubljani. Njegovi izgledi niso rožnati. Ne da bi hoteli biti krivični, smo prepričani, da se bodo Hermežanji morali resno potruditi, da bo rezultat za njih vsaj časten. Če pomislimo, da je Ljubljana za veliko moč premagala Mladiko 10:0, ta pa v ponedeljek Hermes 5:2, nam je jasno, da bodo simpatični zastopniki SŠke in železničarskega športa v nedeljo v veliki nevarnosti za svoj dober sloves. Tega se mora zavedati vsak poedinec v Hermeševem moštvu. Le z največjo požrtvovalnostjo lahko pomaga svojim barvam vsaj do relativnega uspeha.

Ljubljana ne potrebuje posebne reklame. Njeni nastopi so za prijatelje ljubljanskega nogometa vedno najbolj privlačni. Gotovo bodo v nedeljo prihiteli vsi na Hermesov stadion, da vidijo niemo lepo igro, ki nas spominja na velike užitke v časih, ko je bilo nogometno življenje v Ljubljani na višini. Podcenjevanje nasprotnika pa se lahko tudi Ljubljani maščuje, posebno, ker vemo, da je Hermes v zadnjih medsebojnih tekmah pokazal vedno svoje najboljše sposobnosti. Torej, Ljubljana, pozor!

V uvodni tekmi se bosta za prvenstvo drugega razreda pomerila Vič in Mladika. V čeni so neumorni v svojih pripravah in so od ustanovitve kluba opravili na Viču že mnogo koristne propagande za sport. Njihove mladinske vrste so goste posejane z nadebudnimi igralci. Proti Mladiki bodo imeli težko stališče. Morali se bodo resno potruditi vsaj za časten rezultat. Kar bi več dosegli, bo zanje velik uspeh.

Mars — Žabjak

Marsoveci izražajo termin za terminom za igranje prijateljskih tekem, da tako ohranijo svoje moštvo v dobri kondiciji. Za nedeljo so povabili na tekmo drugorazredni Žabjek, ki je v prvenstveni tekmi proti Mladiki pokazal nekaj dobrih moči, zlasti v obrambi. Tekma bo ob 10.30 popoldne na Marsovem igrišču za Kolinsko tovarno. Simpatizerji obeh moštev in nogometna vabljeni.

— Danes se zaključuje vpisovanje za »Veliko nagrado na srednji progii«. Opozarjamo vse zainteresirane, da se danes ob 18. uri zaključijo vpisovanje za pokrajinsko pretekmovalje »za veliko nagrado na srednji progii«, ki se bo vršilo v nedeljo 2. maja ob 16.45 na Hermesu. Vpisnine naslovljene na lahkočestlo zvezo, Bleiweislova c. 1a. Priložena ji mora biti taksa v znesku 1 Lire. Atleti, ki nimajo izkaznice Fidalu ali sportne izkaznice za tekoče leto, morajo zahtevati od zveze začasno izkaznico (1 Lira). V prijavi mora tekmovalček navesti številko izkaznice ali sportne izkaznice ali začasne izkaznice in izjaviti za katero društvo bo tekmoval.

— Haegg zmagovalce v teku čez drn in strn. Iz Stokholma poročajo, da je svetovni prvak Gunder Haegg za trening nastopil v nekem teku čez drn in strn in zmagal na progi dolgi 3 km v času 11:30. — Rekordni čas v izločilnih tekmovaljih za Veliko nagrado za srednjo progii je dosegel v nedeljo v Livornu Mario Cinacchi, ki je pretekel 1 km do go proga v 2:38. Podoben tekmovalje bo v nedeljo tudi v Ljubljani v prireditvi ljubljanske lako-atletске zveze.

Malo jezikovne paše

Kot član (nekaj so rekli ud) človeške družbe mora biti človek vse po vrsti: posameznik, občan, državljan, bodisi deželan ali mešan, gospodar ali hlapec, načelnik ali sluga, posestnik ali berač. Vseh njegovih vlog pa ne bomo naštevali, ker moramo upoštevati, da je človek tudi čitatelj; naj bi bilo torej malo prizanešeno vsaj čitateljem »paše«, ko že nekaterim čitateljem nihče ne prizanaša. Pesnik uživa nekakšno pravico, da razstavlja pred občinstvom čitateljev svoje bolečine in nesreče, medtem ko je pravica nesrečnega čitatelja vedno le v tem, da molče prebavlja vse, kar muže nedolžni papir. Vendar vedno ni tako lahko molčati.

Včasih pisarji tudi dele čitateljem zelo nezasluzene primke, ki jih ne moreš tako lahko razumeti, če razumeš slovensko. Nihče se ne bo pritoževal, če je n. pr. počaščen z imenom poslusašec, ko se udeležuje koncerta ali predavanja; upravičeno imenujemo tudi občivalce gledališča obiskovalci; ljudje, ki obiskujejo razstave, so gledalci; na cesti so udeleženci; na sprehodu sprehajalci; na tramvaju potniki; na pojedini gostje. Nad tem bi se res nihče ne pritoževal.

Toda pritožiti se moram vsaj kaj do udeležencev pogrebov. Pri nas pravijo lepo, da je bilo v sprevodu mnogo ljudi. Sprevod pomeni v tem primeru »žalni sprevod« ali »pogreb« (»zadnja pot«), kakor pravijo temu naši meščani.

ni. Naj bo pogreb, sprevod ali žalni sprevod, o tem se ne bomo prepirali. Toda, če se udeležim pogreba kot udeleženec v sprevodu, moram odločno ugovarjati, da sem »pogrebec«. Zadnja leta nekateri poročevalci dosledno dolže vse udeležence pogrebov, da so pogrebci. Kako in kdaj so to doglali, naj raziskuje kdo drug; tu naj bo le naglašeno, da je za udeležence pogreba grda žalitev, če jih kdo kratko malo zamenjava s pogrebci. Posel pogrebcev samih na sebi je časten in potreben, da moramo tudi pogrebce primerno spoštovati; če se pa udeležim pogreba, da spremim pokojnika na »zadnji pot«, si nikakor ne želim, da bi me prištevati med pogrebce.

Da ljudje, ki stopajo v sprevodu za krsto, niso pogrebci, ampak zgolj udeleženci žalne slovesnosti, ni treba dokazovati se s slovarjem v rokah. Nihče menda ne bo trdil, da so ljudje, ki se udeležijo koncerta kot poslušalci — godci ali pevci («koncertantje»), kakor pač tudi gledalci v gledališču niso igralci. Prav tako velja za udeležence pogreba, da niso pogrebci.

Ze nekajkrat smo to skušali dopovedati ob drugih prilikah: toda trmoglavost oblikovalcev časopisnega jezika je tudi »vlesila«. Napaka ki se vgnezdil v ta jezik, počene tako globoke korenine, da je ne morejo več iztrebiti vsi jezikoslovci tega sveta. Tako zdaj čitamo v slahernem poročilu o pogrebu, da je bila v »žalnem sprevodu« množica pogrebcev. V resnici so pogrebci navadno v manjšini. Pogreb bi ne bil lep, če bi bilo pogrebcev več kakor udele-

DNEVNE VESTI

— Srebrni duhovniški jubilej triestinskega škofa mons. Santina, Dne 1. maja t. l. praznuje 25-letnico svojega mašinskega posvečenja triestinski škof mons. dr. Anton Santin. Pred 10 leti je bil posvečen za škofa v Poli, pred petimi leti pa je bil imenovan za triestinskega ter capodistrijskega škofa. V nedeljo 2. maja ob 10 bo daroval v katedrali sv. Justa v Triestu svojo srebrno mašo z zahvalnico Te Deum, ki ji bo prisostvovala triestinska duhovščina z zastopstvi škofijskih cerkvenih organizacij.

— Nagradni natečaj za novinarje in pisatelje. Vodstvo razstave fašistične revolucije je razglasilo nagradni natečaj za najboljši članek o omenjeni razstavi. Omenjenega natečaja se lahko udeležijo italijanski novinarji ter vsi, ki so vpisani v fašističnem sindikatu avtorjev in pisateljev.

— Umrli je umetnostni zgodovinar in pisatelj Calceccio Ovesti. V Florenci je umrl arhitekt Karol Calceccio Ovesti, nadzornik lepih umetnosti, sin znamenitega izumitelja in fizika Temistokla. Pokojnik je bil odličen poznavalec in gojitelj lepih umetnosti. Bil je med najbolj znanimi in najboljšimi restavratordi v Italiji. Pridobil si je številne zasluge za vzpostavitev ter osvetlitev starinskih umetnostnih ter zgodovinskih spomenikov iz starega ter srednjega veka. Njemu gre priznanje za umetnostne obnove, ki jih je izvedel v Perugiji, Bariju, Milanu in zlasti v Bologni. Pokojnik je bil rojen v Ferru 1886 ter se je udeležil bojev v prvi svetovni vojni, v katerih se je zelo izkazal.

— Na polju slave sta padla bersalcerski višji kaporal Ercole Gazotti in topničar Ivan Pisoni. Gazotti je bil no rodu iz kraja Arcore pri Milanu. Pisoni pa je pripadal milanski fašistični skupini Corridoni.

— Poroka vojnega ranjenca. V kapeli nacionalnega doma vojnih ranjencev v Florenci je bila svečana poroka vojnega invalida Petra Bassanija, ki so mu morali zaradi poškodb na grškem bojišču amputirati obe nogi, ter gdč. Adrijane Astretti. Poroki so prisostvovali tudi zastopniki florentinskega Prefekta, vojskih oblastev in združenja vojnih ranjencev ter pohabljencev.

— Posmrtno odlikovanje. Srebrno svetilno so prejeli v spomin junaško padli kapitan Dominik Marocco iz Supina pri Frosinonu; kapitan Lukrecij Brocco iz Venecije; poročnik Alojz Vettori iz S. Lucie del Piave pri Trevisu; podporočnik Karol Fioreta iz Caprina pri Veroni; podporočnik Salvatore Fancello iz Norgallja pri Nuoru; podporočnik Elj Indiva iz Potenze pri Macerati; narednik Mario De Rosas iz Rima; višji kaporal Ivan Majuri iz Torchare pri Salernu; pešec Linij Ortombina iz Ale pri Trentu; pešec Lino Pauletta iz Maniaga pri Udinu; sefer Anton Brignola iz S. Marca pri Neaplju.

— Delovna prevzgojitev vojnih invalidov poljedelcev. Iz Rima poročajo: V vrsti številnih ukrepov v zadnjem času, namenjenih vojnim invalidom ter pohabljencem, zasluži posebno pozornost ustanovitev zavodov za poklicno delovno prevzgojitev vojnih invalidov. Agencija »L'Italia d'oggi« pripominja, da pripada pohvala za hvale vredno pobudo nacionalni organizaciji za pomoč vojnim invalidom, ki je bila organizirana v sporazumu s P. N. F. in ob sodelovanju poljedelških sindikalnih organizacij. Namen ustanovitve omenjenega zavoda je predvsem v tem, da se napotijo in pripravijo za delo vsi oni vojni invalidi, ki so si že pridobili sposobnost in ki imajo potrebne fizične pogoje za primerno zaposlitev. Tudi je naloga tega zavoda poskrbeti za zaposlitev invalidov na kmetijskih gospodarstvih, organizirati tečaje za specializacijo v poljedelskem delu po raznih agrarnih šolah, zavodih in gospodarskih ustanovah, dopolnjevaty vsako drugo obliko delavnosti, ki ustvarja boljše pogoje za bolj učinkovito poklicno prevzgojitev ter zaposlitev invalidov v poljedelstvu. Novo ustanovljeni zavod ima svoj sedež v Rimu. V vsakem glavnem mestu posameznih pokrajin deluje posebna pokrajinska komisija, ki izbira invalide, primere za napotitev na delo po raznih kmetijskih gospodarstvih, in ki ugotavlja koristi pripravljavnih ter prevzgojiteljskih tečajev, nakar predloži zadevno poročilo osrednjemu upravnomu svetu.

— Zaredek nerojnega brata dvojčka v mladničevem črevesju. Nenavaden primer operacije so imeli v Faenzi. V javni bolnišnici v Faenzi se je predstavil te dni 19-letni mladenič, ki je prošil za operacijo zaradi neke bule v črevesju. Operacija prof. Alda Lesija je bila uspešna. Izrezano bilo pa so si še natančneje ogledali ter so ugotovili, da vsebuje človeški zaredek. Zdravstvena veda je bila postavljena pred novo, izredno zanimivo vprašanje. Po sodbi strokovnjakov je bila ver-

jetno odločena operiranemu mladeniču usoda dvojčka, čigar nerojnega brata dvojčka zaredek je ostal po čudovitem naključju v notranjščini brata dvojčka, ki se je rodil zdrav in krepak. Zanimanje strokovnjakov je poživilo spomin na slične primer, ki se je pojavil pred mnogimi leti v Franciji.

— Weberjev »Oberon« v rimski operi. Te dni je doživela na odru Kr. opere v Rimu prodoren uspeh Weberjeva opera »Oberon«. Drigiral je znani glasbenik Armando La Rosa Parodi.

— Retrospektivna umetnostna razstava J. Graziosija. V umetnostni galeriji »Michelangelo« v Florenci je bila odprta v navzočnosti številnih akademikov ter predstavnikov oblasti retrospektivna umetnostna razstava Josipa Graziosija.

— Umrli je režiserka Vanda Fabro. V gledaliških krogih je vzbudila toplotno sočutje vest o nenadni smrti mlade, nadebudne režiserke Vande Fabro, ki je pred nekaj leti diplomirala na Kr. akademiji dramske umetnosti. Komaj 30 let stara se je uspešno uveljavila s svojo odrosko inteligenco ter inventivno. Omeniti je predvsem njeno odlično režijo pri uprizoritvi Goethejevega Fausta, ki je opozorila kritiko na njeno izredno nadarjenost, ko je bila še gojenka omenjene akademije. Slično pozornost je vzbudila tudi s »Tremi sestrami« Cehova. Njene številne režije na italijanskih, pa tudi nemških odrih so razširile njen sloves. Bila je ravno na tem, da organizira novo gledališko skupino za nastope na vseh večjih italijanskih odrih.

— Loterijska sreča. Dne 21. aprila so bile izžrebane sledeče srečosnosne štev.: Bari 53, 54, 31, 59, 81. Firenzeza 65, 29, 88, 87, 42. Genova 51, 39, 45, 16, 1. Milan 62, 76, 3, 37, 2. Neapelj 28, 8, 45, 46, 77. Rim 6, 88, 49, 52, 82. Turin 23, 50, 72, 14 ter 31. Benetke 15, 20, 87, 57, 13.

— Nova opera P. Rotelle. Znani italijanski glasbenik Pasquale P. Rotella, ravnatelj glasbene liceja v Bariju, avtorjevo novo opero v treh dejanjih na libreto Arturja Rossata pod naslovom »Manuella«. To je peta opera omenjenega skladatelja, ki je doslej uglasbil opere »Ivane« (Milan 1909), »Dea« (Bari 1903), »Fasma« (Milano 1908) ter »Corsarcesca« (Rim 1933). Nova italijanska opera se zelo približuje tradicionalni italijanski melodrami. Krstna predstava bo v kratkem v Milanu, kjer bodo izvajali tudi Rotellovo Simfonično suito.

— Nagrade po 100.000 in 50.000 lir. V seriji E zakladnih bonov z zapadlostjo 15. febr. 1949-XXVII. sta bili izžrebani dve nagradi po 100.000 lir za štev. 139.097 in 309.875. Štiri nagrade po 50.000 lir za štev. 298.367; 1.372.572; 1.939.426 in 1.967.978. Serija F: dve nagradi po 100.000 lir za štev. 582.474 in 588.501. Štiri nagrade po 50.000 lir za štev. 1.188.626; 1.378.200; 1.427.690 in 1.433.122.

— Za 50 lir je dobil 212.000 lir. Iz Erescije poročajo: Nenavdana loterijska sreča je doletela igrata F. R., ki je staval v loterijski poslovalnici San Fausta na n. št. 7, 17 in 77. P. načel je 50 lir. Milanško kolo mu je bilo naklonjeno. Vse tri številke so mu pripomogle do dobitka 212.000 lir.

— Živahna operna delavnost. Dopolavoro bo razvil v letošnjem maju v sporazumu z mlinstvom za ljudsko kulturo izredno delavnost v organizaciji omenih predstav. Skupno bo uprizorjenih 54 predstav. Od 2. do 9. maja bo v gledališču Marrucino v Chiettu ciklus opernih predstav, med drugim bosta uprizorjeni Puccinijevi operi »Manon Lescaute« in »Tosca«. Od 12. do 16. maja bosta v Avellinu predstavi »Traviata« in »Tosca«. Pokrajinski Dopolavoro v Bologni bo organiziral vrsto opernih predstav v Imoli, Budru, Molinelli, Altedu in Crevalcoru. V Leccu bodo uprizorjene predstave »Tosca«, »Giocanda« in »Rigoletto«. Raven tega bo v Milanu 18 opernih predstav, namenjenih predvsem nižjim ljudskim slojem.

— Priročnik sodobnih italijanskih umetnikov. Agencija »Ala« poroča, da pripravlja Ivan Scheiwiler v sodelovanju s slikarjem Robertom Aloj poseben slovar, posvečen sodobnim italijanskim likovnim umetnikom. Ta priročnik bo prava enciklopedija sodobne italijanske umetnosti.

— Uspeh prvga v Franciji izdelanega italijanskega filma. V kinogledališču Paramount v Parizu so predvajali prvi italijanski film, ki je bil izdelan v Franciji in sicer »Potni k Vseh svetih«. Nostika glavne ženske vloge je Asia Norris. Film so snimali ob sodelovanju filmskih družb »Eia« in »Francinex«. Film je žel lep uspeh pri strokovni filmski kritiki in pri občinstvu.

— Krst Gherardijeve komedije v Berlinu. Na odru »Volksbühne« v Berlinu je bila nemška krstna predstava znane komedije Gherardijevega »Ljubljane«.

— Hotel sta svetu podariti otroka z njeno lepoto in njegovo pametjo. Otroek se je rodil in dorasčal. Bilo je dekle. Od očeta je imela lepoto, od matere pa pamet.

— Gospod profesor je krenil na znanstveno potovanje v centralno Afriko. Večkrat se je javil gospej z dopisnicjo, potem pa dve leti ni bilo o njem nobenega glasu. Za njim je bila izgubljena vsaka sled.

— Vsi so mislili, da je gospod profesor postal zritev znanosti.

— Gospa se je po kratki in globoki žalosti omožila z enim izmed svojih prijateljev.

— Kas je hitel in nekoga lepega dne je pripela dopisnica od gospoda — profesorja.

Šest kratkih

Ravnatelj Kikec je kupil svoji ženi krasen avto.

Gospa je seveda takoj krenila na krožno potovanje po svoji lepi domovini.

— Ali se javlja gospa s potovanja? — je vprašal Kikec prijatelj. — Ali je vse v redu? — Vse gre tako, kakor sem pričakoval. Najprej sem dobil od nje dve dopisnici z orožniške stanice, včeraj pa iz neke bolnišnice.

Njegova roka je nežno božala ovitek knjige.

— Kako morete tako ljubiti mrtve stvari? — ga je vprašala ona.

— Ni opazila, da je v knjigi mnogo več življenja kakor v nji, niti tega — kar je tudi važno — da je knjiga tudi mnogo lepša.

— Vem, dragi, da se mnogi moški oženijo samo zaradi denarja, mislim pa, da bi ti mene ne vzel zaradi denarja.

— Ne, draga, tudi če bi imela vse zaklade tega sveta, bi te ne vzel.

Ona je bila lepa kakor marmornat kip. Če jo je človek zagledal, ni mogel odvrtni pogleda od nje — dokler ni odprla ust. Ne, ni imela grdih zob, kakor ste gotovo pomislili. Tudi njeni zobje so bili pravo remek delo narave. Toda ko so se začele iz teh prekrasnih ust besede, je postalo tudi največjemu tepcu jasno, da je ta ženska se bolj bedasta.

On je bil majhen, droben možič z veliko glavjo. Toda v tej glavi je bilo precej možgana.

On in ona sta sklenila zakonsko zvezo. Z najboljšim namenom.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21
Zanimiv roman mlade sirote in slavnega pisatelja
Mala gospodična
V glavnih vlogah: Laura Nucci, Loredana, Nino Besozzi in drugi
Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MATEJA Telefon 22-41
Najboljši pevski film pretresljive vsebine očarjive Zarah Leander
Za njegovo srečo
Predstave ob 17. in 19.15 uri

MATINEJA:
Trgovca s sužnjami
Predstave ob 15. uri

KINO SLOGA
Živahna, ljubka, vsemogočna in presenetljiva Assia Noris v lepi zabavni komediji
Marjeta med tremi
Poleg nje še: Carlo Campanini, Giuseppe Porelli — Dokumentarij Luce: Guidonia
Pričetek predstav ob 14., 15.50, 17.40 in 19.30

medije Gherarda Gherardija »Ljubljana pisma«. Omenjeno komedijo je priredila za nemške odre Marijana Wantzel. Komedija je dožvelja prepričljiv uspeh.

— Pirandellovo odrosko delo bo filmano. Iz Rima poročajo, da se pripravila snimanje Pirandellovega odroskega de'a »Izključena«. Snimanje organizira Universalcine.

— Nesreča. Včeraj so bili sprejeti v ljubljansko bolnišnico naslednji ponesrečenci. Zofija Bradac, 15-letna hči posestnika iz Krke, si je pri padcu s kolesa zlomila desnico — Franja Čadež, 72-letna postrožnica iz Ljubljane si je pri padcu na cesti zlomila levo čelno nogo. — Jozefa Sodnikar, 21-letna delavka iz Lega, se je pri padcu pobila na rokah. — Cema Zrimšek, 76-letna žena upokojenega železničarja iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desno roko. — Marija Zajec, 77-letna zasobnica iz Ljubljane, si je pri padcu na stopnicah ranila na levo oko.

IZ LJUBLJANE

— Lj. štane ni bilo. Včeraj je bilo ves dan kakor še na letos — razen na svečnico — in zdaj bo menda dovolj dežja za vse potrebe, vsaj nekaj časa. Tega dežja smo tem bolj veselji, ker ni bilo hudih posedek, kakor smo se bal — slane. Ohladi o se je sicer precej in včeraj je dicalo po snegu. Deževalo je ves dan po severu. Zvečer se ni takoj povsem zjasnilo, da se ni moč prenaglo ohlajevati. Davi je ne bo zakrivala gosta megla, ki je tudi zaradi izžarevanje zemlje ponoci. Čeprav je bila maksimalna temperatura včeraj sorazmerno n'zka, saj je znašala je 12°, se je čez noč ohladilo samo na 3°, tako da davi ni bilo nikjer slane, menda tudi ne zunaj mesta. Zračni tlak je malo narasel. Morda bo popoldne poslalo sonce, čeprav se zd' megla malo pretežka, da bi se razpršila, ne da bi začelo rositi.

— Lj. Časna dela. Po mestu, tako v s. edišu kakor na periferiji, so zmeraj v telu manjša česna de'a. Delavci mestne občine stalno popravljajo to manjšo okvare. Zlasti posipajo izrabljena cestišča, pokvarjen hodnike za pešce in včasih cestišča tudi pometajo. — V zadnjem času so posuli na nekaterih bolj potrebnih točkah hodnike za pešce na levi strani Tržaške ceste od začeta do Stana in doma, do kamor sega. Preden bo ta stran ceste urejena, bodo morali ostaniti precejšnje število starih, lep del pogreznjenih hišic. Posuli so tudi hodnike v Langusovi ulici, zlasti na desni strani. — Na Borštnikovem trgu in na cestišču Igriške ulice, od tega trga do Gregorčičeve ceste so bile posute številne kovanje. — V Frančiškanski ulici so bila opravljena manjša podestna popravila. — Desni potnik v Snežniški ulici med Aškerčevu cesto in Mirjem je bil posut. — Nadalje so bili posuti še mnogi drugi hodniki za pešce na periferiji, a izrabljena cestišča na novo urejena. Na Tržaški cesti vzdolž tobačne tovarne so postregali vrhno plast cestišča, ki je lala nekaj kubičnih metrov blata in prahu. Pridno čistilo tudi občest šene kornje. Novi dež pa bo dal do avcem mestne občine mnogo nadaljnega dela.

— Lj. Delo na novi zapornici. Delo na novi zapornici pri stari cukrarni lepo napreduje. Naprava je v glavnem že zgrajena in ima res monumentalne oblike, tako da bo vsemu mestu in ne samo svoji okolici v okras. Sestavljajo jo trije veliki in visoki stebri. Ko bodo sedanja de'a končana, pride na vrsto vstavitve zapornice, ki so prav za prav bistveni del vsake zapornice. Dviganje in spuščanje zapornice bo avtomatično na električni pogon. Z dvrsitvijo nove zapornice bo dokončno rešeno vprašanje vodnega stanja v strugi Ljubljane.

— Lj. Ljubljanski mostovi. Da ima naše mesto mnogo mostov, vsakdo ve, a malo kdo, koliko. Naj navedemo važnejše mostove, ki vežejo bregove Ljubljane, njenega brata Gruberjevega prekopa in hčerke Gradščice. Od špice lo konca Most je razpetih čez Ljubljanišico 12 mostov. Za osebni in tovorni promet so: Pruiski, Šentjakiški, Čevljarski, Zmariški, Šentpeterski in Poljanški most ter most na Kodeljevem; samo za vozovni promet: srednji most tromostja; samo za osebni promet: stranska mosta tromostja in brv, ki veže Kodeljevo z Mostami; dvajseti most pa je železniški na Kodeljevem, Bregova Gruberjevega prekopa veže od špice do Štepanje vasi 5 mostov. Eden je železniški, Karloški in Poljanški most in most v Štepanji vasi za vozovni in osebni promet, a nova brv pri zapornici samo za pešce. Gradščica ima štiri mostove za vozovni in osebni promet: enega pri izlivu v Ljubljaničo, enega v Trnovem, enega v Koleziji in enega na Viču; eno sodbno brv za osebni promet v Trnovem, lesen most v Koleziji in nalažnje brvi v Koleziji in na Viču. Vendar to niso vsi mostovi v Ljubljani. Naj omenimo še most na koncu Opekarske ceste in most na Tržaški cesti na Viču čez Glinščico, kjer je tudi železniški most. Tramvajska proga je speljana čez tromostje, Šentpeterski most, Karloški

most in čez Glinščico na Viču. Nekateri mostovi so novi in imajo asfaltirano ali tlakovano cestišče ter urejene hodnike za pešce. Novi so: Čevljarski most, stranska mosta tromostja, Trnovski most, Kolezijiški most in obe brvi; temeljito prenovljena pa sta srednji most tromostja in Karloški most. To so samo n'jvažnejši. V načrtu pa so nekateri novi mostovi, med njimi most čez Ljubljaničo, ki bo vezal Vodnikov trg s Kodelvorsko ulico v smislu dokončne ureditve.

— Lj. Pokrilo postaja električne cestne železnice pred glavno železniško postajo nedvomno ne bo ostalo osamljeno, ker so v načrtu še nadaljnje take naprave, ki jih zahteva zmeraj živahnejši tramvajski promet. Pokrila čakalnica vidi tramvajskim potnikom varno zavetje pred padavinami in jih ščiti pred ostimi in mrzlimi vetrovi, kadar pričakujejo zaželen tramvaj. Čakalnica na cesti Šoške divizije pred železniško postajo je dovolj velika, da lahko sprejme pod svojo streho kakršno koli število tramvajskih potnikov. Ima tudi udobne klopce, da trudnejši čakalci lahko sedejo, malo predaljšajo z raznimi dobrotami in v podzemlju sodobna stranišča.

— Lj. Samo še tri dni bo odprta druga kolektivna razstava del akademskega slikarja Riharda Debenjaka. M'adi likovnik je postavil na ogled 58 olj, grafik in risb. S sedanjim nastopom je zlasti dokazal, da odlično obvlada tehniko grafike. Razstava je v zgornjih prostorih Obesna kve galerije na Cesti Artilje Rea in ne bo podaljšana. — V izložbi iste tvrke pa je postavljen na ogled nekaj uspeših keramičnih izdelkov mladi kipar Srečko Kotar, ki je s svojim nastopom pokazal mnogo smisla za to umetnost. Njegova dela ne zaostajajo za najboljšimi tujimi tovrstnimi izdelki. Na nastop mrađega likovnika zlasti opozarjamo ljubitelje domače keramike.

— Lj. Akademijski slikar prof. Ivan Kos, mojster sodobne akvarelne tehnike, je doživel pomembne uspehe s svojimi nastopi na razstavah v Pragi in v Milanu leta 1939. S svojo sedanjo razstavo najnovejših akvarelov v umetnostnem salonu v prehodu nebotičnika je obnovil zanimanje za to vrsto slikarstva pri nas. Razstavo bo odprta le še nekaj dni.

— Lj. Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5-III. Za razredne, privatne, n'je in višje tečajne ter završne izpite na srednjih in strokovnih šolah pripravljamo trikrat po dve uri tedensko, kakor tudi instruiramo dijake četrno po dve uri v vseh predmetih in posamezno za nizke honorar. Prijave vsak dan od 8—12 in od 14—16: Novi (Turjaški) trg 5-III. Instrukcije.

— Lj. Na koncertu Ljubljanskega komornega dua, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 3. maja t. l. bodeva izvajala odlična naša solista prof. Anton Trost in prof. Jan Šlais med drugim tudi Mozartovo Sonato v D-duru. Mozart je brez dvoma prvi klasik komorne glasbe in njegova dela so neprecenljive umetnske vrednosti. Na videz morda enostavna stavba na izvajalca izredno velike zahtve, predvsem v pogledu interpretacije, pa tudi v tehničnem. Brez vsakega dvoma je, da bode naša umetnika izvedla to delo v resnici umetniško dovršeno. Poleg Mozarta so na sporedu še tri sonate, ki so jih napisali Tartini, Vocačka in Szymanowski. Koncert se bo vršil v veliki filharmonični dvorani. Začetek točno ob 19. Predprodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

— Lj. Najdena zapesna ura. Včeraj popoldne je bila najdena pred glavno postjo zapesna ura. Lastnik jo dobi pri blagajni Hranilnice Ljubljanske pokrajine.

— Lj. Kako štedimo s plinom? Sedanja vojna je prinesla še nešteto novosti v gospodarstvu. Med drugim čitamo zdaj v listih, kako naj ravnamo, da bomo prišli li čim več plina. To dosežemo že z navadno kopoljo plinskih naprav. Gorilec in deli okoli njega so v mnogih primerih polti o fedi in ne puščajo plina pravilno. Kadar vidimo plamen z rumenimi jeziki, namesto modrovijoličastega z zelenim jedrom, je okoli gorilca nekaj narobe. Treba ga je »okopati«. Položimo ga v vročo vodo in ga pustimo v n' o tej koži časa, da se vsi ostanki starih jedi odmočijo. Potem posamezne dele lepo sirčastimo in jih spet namestimo, kamor spadajo. Če po tem enostavnem čiščenju bomo z veseljem ugotovili, da plamen bo je goril in zaradi tega prej skuhamo jedila. Z očiščenim gorilcem lahko prihranimo 10 odstotkov plina. Razen tega pa imamo tudi še večje veselje pri kuhanju.

— Lj. Nocojšnji koncert tenorista M. Bršniko bo imel naslednji spored: 1. Mililotti; Uvok; mcrnar, H. H. Meister; Narišov čebot; Krog; Izkušnja; Lajovic; Niskal sem svojih mladih dni; 2. Škerjanc; Vizija; Billi; Prepeva črček; G. G. Eros; Spross; Včeraj in danes. Po kratkem odmoru sledi 3. Händl; arija iz oratorija »Mesija«; Massenst; Sanje iz opere »Manon«; Mozart; arija iz opere »D. n. Juan«; 4. Čajkovski; arija Lenkoga iz opere »Evgenij Onjegin«; Gounod; arija iz opere »Faust« in Rossini; arija iz opere »Seviljski brivec«. Na klavirju bo spremljala koncertanta pianistka Silva Hrašovec. Po temeljitnem vestno pripravljemem studiju, stopa tenorist M. Bršnik danes prvi s celovečernim koncertom pred naše občinstvo. Da pokaže lepoto in tehnično izvežbanost svojega glasu. Začetek bo točno ob 19 v veliki filharmonični dvorani. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Matice.

— Lj. Ljubljanski športni klub opozarja svoje člane na redni občni zbor, ki bo v petek 30. t. m. (danes) ob 19 v lovski sobi restavracije Slamič.

GLEDALIŠČE

DRAMA
Petek, 30. aprila, ob 17: V času obiskanja Izven. Zaključena mladinska predstava. Sobota, 1. maja, ob 17: V času obiskanja. Izven. Zaključena predstava za šolsko mladino.

Nedelja, 2. maja, ob 15: V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 18.30: Jesen. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

OPERA
Petek, 30. aprila: Zaprto. Sobota, 1. maja, ob 18: Trubadur. Izven. Govstovanje tenorista Josipa Gostiča, člana zagrebške Opere. Cene od 40 lir navzdol.

Nedelja, 2. maja, ob 10.30: Sirota Marko. (Obuti maček). Zaključena predstava za Gill. — ob 16: Janko in Metka. Izven. Cene od 25 lir navzdol. Ponedeljek, 3. maja: Zaprto.

V zrcalu anekdot

Bücher
Nacionalni eknomični Bücher je nek-č predaval o vtihs s svojega potovanja po Ameriki. Med drugim je omenil tudi znano de'stvo, da je v Ameriki mnogo več moških kakor žensk in v šali je pripomnil, da zat: najtopleje pripravite damam, ki se že niso moge čmčtiti, naj se čimprej izselijo v Ameriko, kjer jih bodo sprejeli z odprtimi rokami.
— Ko je po teh besedah nekaj občutljivih dam demonstrativno vstalo in zapustilo dvorano, je predavatelj zaklical za njimi: — Saj ni treba, da storite to takoj ...

Dubberton
Lord Dubberton, eden izmed članov lordske zbornice znani po svoji domišljavosti, se je izprehajal nekč po travniku B.K. ki s tem očividno ni bil zadovoljen, se je srdito zakadil proti njemu. Prestrašeni lord je začel seveda na svojo moč bežati in prihitel je do plota, ki ga je v strahu preskočil, kakor da je še mladenič.
— Gospod, kaj pa to pomeni? — je nahnul moža, ki ga je zagledal na drugi strani plota, — kako si drzneš puščati to beštijo brez nadzorstva na travniku?
— Možakar pa je mimo skomgnil z rameni.
— Kaj pomeni to, — je kričal razjarjeni lord. — Ali veste, kdo sem? Jaz sem lord Dubberton, član lordske zbornice.
— Zakaj pa gospod lord ni na to opozoril bika? — mu je odgovoril kmet smeje.

Newton
K slavnemu angleškemu fiziku Newtonu je prišel na dom nekč, ki bi bil rad govoril z njim. Povedali so mu, da je Newton v svojem kabinetu in da ga tam nihče ne sme motiti; zato naj počaka do obeda v jedilnici.
— Gost je sedel za mizo in kmalu je prinesel sluga skledo z juho. G. st je m'šil, da je juha prinesena zanj in jo je pojedel. Takoj potem je pa vstopil v jedilnico Newton, ki je bila juha pripravljena zanj.
— Izvolite še malo počakati, da pobeudim, potem bova pa v miru p'kramljaja, — je dejal gostu. Dvignil je pokrov sklede, da bi si napolnil krožnik z juho.
— Oh, kako raztresen sem! Glejte, pozabil sem, da sem že obedoval ... je dejal gostu, ko je opazil prazno skledo.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 1. MAJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napetvi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Laha glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.25: Zname pesni, izvaja orkester, vodi dirigent Gorni Kramer. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.10: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Opereta glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 17.15: Novave plošče »Cetra«. 17.55: Gospodinski predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 20.20: Pripombe k dogodkom. 20.45: Koncert tenorista Antona Sladoljeka. 21.05: Koncert šramla »Ljubljane«. 21.45: Klasični orkester, vodi dirigent Manno. 22.20: Lahko glasbo vodi dirigent Gallino. 22.45: Poročila v italijansčini.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik št. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4.35 vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki brblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za sto; trda razžagana drva 40 lir za sto; črna milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Zlogovnica št. 13

a — al — ba — bour — do — do — e — e — el — falk — goš — ja — je — ka — ko — lem — lib — me — mel — na — ne — ni — ni — no —

„Apno obogati očete, osiromaši pa sinove“

pravi ljudski pregovor, ki je jedrnat opozoril, da je potrebna pri apnenju obdelane zemlje previdnost — Na apno ne reagirajo vse rastline enako

Ljubljana, 30. aprila
Kako važno je za kulturne rastline gnojenje z apnom in kakšen pomen ima trošenje apna zlasti po vrtovih, je bilo tudi v teh stolpcih že večkrat razloženo. Apno je za rastline nepogrešno in ga vedno najdemo tudi v rastlinskem pepelu. Prav tako morajo v botaničnih institutih, kjer eksperimentirajo z vzgojo rastlin v hranilni vodni raztopini, vreči vanjo tudi nekaj apna, da rastlina lahko uspeva.

Apno preprečuje skisanje zemlje

Dasi je apna v zemlji običajno dovolj za potrebe rastlinske prehrane, je vendar koristno, da ga od časa do časa nekaj raztrosimo po njivah in vrtovih. Apno pospešuje z vezanjem kislin razkroj organskih snovi v zemlji in preprečuje njeno popolno skisanje. Apno lahko že v kratkem razdobju spremeni debele plasti šote, ki so v njej nakopičeni ostanki odmrlih rastlin, zelo bogati na ogljiku in nepopolno razkrojeni zaradi pomanjkanja zraka, in s tem, da omogoči bakterijam načeti kislo šoto.

Celo v običajni zemlji, ki v njej ni mnogo strstenine, se poveča po primešanju majhnih količin apna v prahu že v nekaj dneh število zarodkov bakterij 50- do 100-krat. Tako omogoča apno izrabo snovi v zemlji, ki bi jih sicer rastline ne mogle neposredno izkoristiti. To se zgodi običajno zelo naglo. V kratkem razdobju se pridelek izredno poveča. Kasneje pa to naglo izboljšanje navadno ponuši in se količina pridelekov znova zmanjša. Star pregovor pravi: »Apno obogati očeta, osiromaši pa sinove.« Zato je treba pri gnojenju z apnom postopati zelo previdno.

Preizkus vloče apna v hranilni raztopini

Rastlinske klice lahko rasejo do neke velikosti tudi v destilirani vodi, ker vsebuje seme samo pravo majhno količino rudninjskih snovi. Pogosto pa manjka v njem potrebnih količin apna, o čemer se je mogoče prepričati s posebnim poskusom.

Napolnimo dva kozarca, enega s popolno hranilno raztopino, drugega pa z raztopino, v kateri ni apna. V kozarca vložimo mlade klice fižola, ki smo ga prej namakali v destilirani vodi in pripravili do cimljanja na filtrirnem papirju, napoljenim z destilirano vodo, da tako preprečimo dostop apna. Že čez nekaj časa se pokaže v rasti mladih rastlin različica. Tista, ki živi v raztopini brez apna, zaostaja v rasti, zlasti stebelce in korenine. Kmalu brstna konica v rasti okoli okoli porjavi in odmira. Če dodamo hranilni raztopini pravočasno nekaj apna v obliki krede ali pa sadre, si novi brsti in rastlina naglo opomorejo.

Ali odloča kemična sestava ali fizikalne lastnosti

Neglede na številne nižje alge in glive potrebujejo vse rastline apno. Vendar se napram različnim količinam apna v zemlji ne obnašajo vse enako. Znano je, da v apnenčastem gorovju rasejo rastline, ki jih ne najdemo v gorah, kjer je malo apna, tem več pa kremenca (granita, pesčenca, skla itd.). Tako so pridojenci ugotovili, da rasejo v zemlji, ki je v njej obilo apna, močvirnica (*Euphaticus rubiginosa*), mračica (*Globularia vulgaris*), podkevca (*Hippocrepis comosa*), neke vrste sliva (*Prunus mahaleb*) in planinski vrednik (*Teucrium montanum*).

Skoro izključno pa nastopajo na kremenčasti zemlji, torej v zemlji, kjer je malo apna: navadni vras ali jesenska resa (*Calluna vulgaris*), rdeči naprtec (*Digitalis purpurea*), rdeča kislica ali ščav (*Rumex acetosella*), relikva (*Sarothamnus scoparius*), mešič (*Sceleranthus perennis*), vrste šotnega mahu (*Sphagnum*), borovnica (*Vaccinium myrtillus*) in druge.

Mnogi so bili mnenja, da je za ta pojav odločilna kemična sestava zemlje, prevladovanje apna ali pa v kremenčaste kisline na drugi strani. Nasproti temu mnenju so drugi postavili teorijo, da razdelitev rastlin po vrstah ni odvisna od kemičnih lastnosti zemlje, temveč od fizikalnih. Ta spor še danes ni poravnal. V podrobnosti se tu ne moremo spuščati, poudarimo naj le, da je kemična sestava tal v mnogih primerih gotovo v najtesnejši zvezi s pojavljanjem nekaterih rastlin.

Solitrne rastline rasejo vedno v zemlji, ki je v njej mnogo solitra ali amonijaka, kuhinjska sol pa je odločilna za obmorsko rastlinstvo, ki ljubi sol. Količina apna v zemlji pogosto odloča o bitju in nebitju neke rastline, ker učinkuje določena mera apnenih spojin strupeno ali pa vsaj škodljivo. Sotnim mahom škoduje že razredčena raztopina ogljikovo-kislige apna, medtem ko jim ni sadra niti v nasičeni raz-

pini škodljiva. Zelo verjetno je, da torej ne bo odločilno toliko apno, kakor pa alkaliska reakcija nekaterih apnenih soli.

Vpliv apna na nekatere rastline

Kako vpliva apno na nekatere rastline, pokažejo tudi naslednji primeri. Sorte rosik (*Drosera*) uspevajo, če jih gojimo in zalivamo z vodo, ki je v njej obilo apna. Občutljivost njihovih listov je mogoče popolnoma paralizirati z apnenimi solmi določene koncentracije, podobno kakor z etrom. Velikega pomena je količina apna pri vodi, s katero zalivamo vrste vresja in azalej. Te zahtevajo mehko vodo, v kateri je malo apna. Če je v nekem vrtnarstvu ni na razpolago, začnejo kmalu bolehati, listje rjavijo, rastlina zaostaja v rasti, medtem ko zalivamo z mehko vodo, v kateri je malo apna, ali pa z deževnico v sicer enakih okolišnih, zelo dobro uspeva.

Tudi pri gojitvi alpskega cvetja moramo pri napravljanju skalnjakov paziti, kakšne skale, kamenje in prod uporabljamo. Za rastline z apnenih gora bomo morali uporabiti apnenčasto kamenje, za druge pa

skril, granit, rulo ali podobno na kremenču bogato kamenje, v katerem je zelo malo apna. Če lahko gojitelj alpskega cvetja izbira med studencico, vodo iz potoka ali rek, je priporočljivo uporabljati slednji dve, ker običajno ne vsebujeta veliko apna.

Žveplo, fosfor, kalij in magnezij

V rastlinskem pepelu so našli razen železa in apna tudi žveplo, fosfor, kalij in magnezij. Žveplo služi rastlini predvsem za izdelovanje beljakovin. Sprejema ga iz zemlje z vodo v obliki sulfatov.

Posorja je v zemlji vedno vsaj majhna količina. V rastlino vstopa kot fosforjeva sol in sodeluje med drugim tudi pri tvorbi staničnega jedra. Za kalij sicer vemo, da je za rastlino nepogrešljiv, njegovo delo pa nam še ni znano. Tudi o vlogi magnezija vemo do danes z gotovostjo zelo malo. Ker je na eni strani potreben za tvorbo zelenila, na drugi strani pa tudi nezelenim rastlinam, gobam, izhaja iz tega, da mu pripadajo vsaj dve različni funkciji v življenju rastline.

Prva vožnja pod morjem

Podmornico je izumil nemški strugarški pomočnik Wilhelm Bauer

Približno 90 let je minilo, odkar so delali v pristanišču v Kielu prve poskuse s čolnom inž. Wilhelma Bauera. To je bil predhodnik sedanje podmornice. Kakor mnogi izumitelji, je moral tudi genialni strugarški pomočnik in podčastnik Wilhelm Bauer premagati mnoge ovire. Že pred njim so sicer poskušali fiziki zgraditi naprave za bivanje pod vodo. Toda praktičnega pomena njihovi poskusi niso imeli, ker se ni nobenemu fiziku posrečilo uporabna rešitev vprašanja vožnje pod morsko gladino. Bauer je ubral svojo dobro premišljeno pot. Na prejšnje poskuse in prizadevanje drugih se ni oziral, odločil se ni za potapljaški zvon, temveč je zgradil potapljaški čoln, v katerem sta bili dve posodi za vodo. Če so bili posodi napolnili, se je čoln potopil, če sta bili prazni, se je pa čoln dvignil. Čoln je bil seveda zgrajen tako, da ni mogel vanj prodirati zrak.

Tako je bila zgrajena prva uporabna podmornica, ki so ji pa bile potrebne še mnoge tehnične izpopolnitve, da je dosegla sedanjo konstrukcijo. V Dilligenu ob Donavu leta 1822, rojeni Wilhelm Bauer se je najprej ukvarjal z drugimi izumi, že kot 18-letni prostovoljec v 4 bavarskem polku je izumil posebno dvigalo za topove. Ko se je leta 1848, udeležil bitke pri Düppelnu, je prišel na misel razstreliti most pri Sonderburgu, da bi se danska vojska ne mogla umakniti. To bi bilo pa mogoče samo, če bi se približal mestu pod vodo. In ta ovira je ostala Bauerju dobro v spominu. Mislil je na to tudi po povratku v augsburško garnizijo. Poskuse je delal z jajčnimi lupinami in počasi so dobivali otplivno obliko. Da bi mogel svoj izum praktično preizkusiti, je vstopil Bauer kot podčastnik v schleswig-holsteinsko vojsko. Njegov izum »potapljaškega čolna« je vzbudil zanimanje vrhovnega poveljstva, ki mu je dalo na razpolago 30 pruskih tolarjev za gradnjo modela. Model je bil v kratkem zgrajen in v kielškem pristanišču so delali pred mornariško komisijo z njim prve poskuse. Čeprav je vzbudil zaupanje, niso več hoteli Bauerjevih poskusov podpirati. Ko so pa zahtevali za posojene tolarje izročitve modela, je Bauer razbil napravo, da bi mu jo ne mogli nihče ukrasti.

Toda misel potapljaškega čolna je bila že prodira. Ko je slišal o Bauerjevem izumu poveljstveni general schleswig-holsteinske vojske, je imenoval odbor, ki mu je bilo naročeno, naj zbere potrebne denarne sredstva za gradnjo takega čolna. Leta 1850 je bil čoln zgrajen in v prisotnosti velike množice radovednecev so ga v kielškem pristanišču spustili na morje. Čoln je bil dolg 7,9 m, visok 3 m, s šok pa 2 m. Za pogon mu je služilo kolo, ki ga je bilo treba pogonjati z nogo. Mornariška komisija se pa ni tčno držala Bauerjevih načrtov, ker je hotela shediti na času in denarju. Tako so se pokazale razne pomanjkljivosti, ki pa izumitelj za nje ni mogel odgovarjati.

Prišla je pa še katastrofa, in sicer med prvo vožnjo z Bauerjevim čolnom leta 1851. Napačno so bil položili v čoln eno železno traverzo in posledica je bila, da se čoln ni potopil v vodoravni legi. Dober stot težak kos železa se je zvalil v zadnji del čolna, ki se je postavil poševno. Bauerjeva spremeljevalca sta začela gdnjati in Bauer jih je moral s samokresom v roki prisiliti k pokorščini. Po brezuspešnih poskusih in napetem čakanju 7 dolgih ur so gledalci

obupali, da bi posadko čolna še kdaj videli. Prof. Christian, vnet Bauerjev pomočnik, je nagovoril razburjeno množico in v govoru se je že posvajal od nesrečne posadke. Tedaj se je pa zgodilo nekaj nepričakovane. Močan vrtnec je dvignil vse tri člane posadke na morsko gladino. Posrečilo se jim je bilo zlesti iz potapljaškega se čolna in imeli so srečo, da jih je zgrabil močan morski tok in jih dvignil na površje.

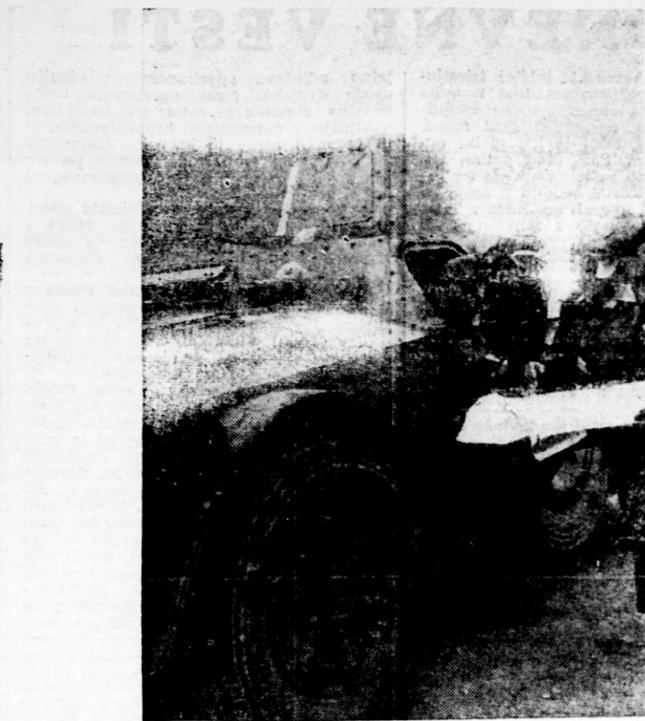
Ta katastrofa je ležala ljudem prokletstvo nad izumom in nihče več v Nemčiji se ni hotel ukvarjati z njim. Celo Anglija in Francija nista kazali nobenega zanimanja za izum. Tako je nastopilo leto 1855. Anglesko vojno brodogradje je blokiralo petrograjsko pristanišče. Bauer se je odpravil v rusko prestolnico in ponudil svoje načrte ruski admiraliteti. Sprejeti so bili z navdušenjem. Že čez dva dni je začela leuchtenberska ladjedelnica graditi Bauerjevo podmornico, ki je bila zgrajena leta 1855 in Bauer je doživel veliko zadoščanje, kajti izkazalo se je, da je njegov čoln uporaben. Pred Kronštadtom je napravil s svojo čolnom 133 posrečenih voženj in s posadko 30 mož je ostal pod vodo do 7 ur.

Pozneje je doživel Bauerjev čoln še eno nesrečo. Navzile temu je bil pa priznan Bauerju naslov podmorničarskega inženjerja in mačorski čin. Ko se je Bauer leta 1955, vrnil v München, ki mu je podelil bavarski kralj častno rento, ki mu je omogočila nadaljevati poskuse. Še vedno so mu rojile po glavi misli na uporeben potapljaški čoln. Pa tudi tretja podmornica, ki jo je zgradil z mnogimi izpopolnitvami, se je potopila v kielškem pristanišču zaradi nesposobne posadke. Ko je Bauer 1875, v Münchenu umrl, pač ni slutl dalekosežnosti svoje genialne ideje, ki je ni mogel uresničiti zgolj zaradi pomanjkljivega tehničnega znanja in nezadostnih tehničnih pripomočkov.

Gospodarski stiki med Francijo in Hrvatsko

Na nedavni seji akcijskega odbora za gospodarske in carinske zadeve v Parizu so se posvetovali zastopniki Francije in Hrvatske o trgovinskih stikih med obema državama v okviru lani 16. maja sklenjene trgovinske pogodbe. Pogodba je bila sklenjena na podlagi čilnega in z njo so bili urejeni tudi stari iz blagovnega prometa izvirajoči dolgov. Francoskemu izvozniku torej ni treba čakati, najprej na ureditve starih poslov odnosa poravnava starih dolgov. Vendar je pa za prejšnje obveznosti in terjatve določeno prvenstvo. Za trgovinske stike med obema državama je bil določen tečaj en frank, ki je enak ena kuna. Da se prepreči motnje v gospodarskih stikih med obema državama, bo poslovalo v Lyonu stalno hrvaško gospodarsko poslanstvo. Francija pa ustanovi v Zagrebu generalni konzulat.

Na posvetovalnjah so bile objavljene nove tehnične podrobnosti o trgovinskih poslih, cenah itd. s pristankom pristojnih oddelkov za zunanjo trgovino se lahko dovolijo zasebni kompenzacijski posli pri večjih poslovnih možnostih, če se najde potrebna nasprotna stranka. Glede uvoznih možnosti iz Hrvatske je bilo rečeno, da za les kot najvažnejšo uvozno robo, še ni bil dosežen

Tunisko bojišče: Italijanski oklopni avto se pripravlja na patroliranje

končni sporazum. Francoska tobačna režija namerava kupovati na Hrvatskem tudi tobak. Francija je uvažala iz Hrvatske jajca, pripravljala se pa tudi uvoz surovih kož in zdravilnih želišč. Francija izvažata na Hrvatsko v prvi vrsti vanilijo, gumirabikum, celulozo, stroje, knjige in farmacevtske proizvode. Lani je znašala vrednost francoskega izvoza na Hrvatsko okrog 8 milijonov frankov.

Nemški jantar na razstavi v Sofiji

V Sofiji je bila 21. t. m. otvorjena velika razstava nemškega jantara. Organiziral jo je propagandni svet nemškega gospodarstva skupno z nemško-bolgarsko trgovsko zbornico, otvoril pa nemški poslanik v Sofiji Beckerle. Svečani otvoritvi so prisostvovali mnogi dostojanstveniki. Vodja razstave dr. Helbeck je podal kratek pregled čez zgodovino jantara. Razstava kaže v najskrbnejši izbiri proizvode nemške državne tvornice in Königsbergu, od koder prihajajo najrazličnejši izdelki iz jantara, kaže pa tudi lep pregled čez kulturno zgodovinski pomen jantara.

V Nemčiji sami je bil jantar na začetku srednjega veka važno trgovsko blago v trgovini z inozemstvom. Ko se je pozneje zavzel nemški viteški red za pridobivanje in predelavo jantara se je začela razvijati umetnostna obrt, ki je dosegla posebno visoko stopnjo v 16. in 17. stoletju v 18. in 19. stoletju na tem polju niso bili doseženi novi uspehi, pač je pa šlo mnogo izdelkov iz jantara v inozemstvo. Sele, ko je država prevzela to panogo umetnostne obrti, se je pričel nov razmah. Mladim mojstrom v tej umetnostni panogi se postavljajo vedno nove naloge in tako prihajajo na trg vedno lepši izdelki. Jantar je star že okrog 50 milijonov let. Razne žuželke in deli rastlin v njem nam nudijo tudi pogled v podnebnje in pradednih časih.

Lososi so točni

Na južnoameriških obalah so opazovali losose in prišli do zaključka, da so te morske ribe izredno točne. Njihov smisel za čas je naravnost presenetljiv. Lososi žive sicer v morju, svoja jajčeca pa odloče vsako leto v m. rnejših vodah. V ta namen krenejo po rekah precej daleč proti izviru. Njihova potovanja po rekah se ravno točno po koledarju in sicer odplavajo lososi iz morja v junju, juliju in avgustu, vedno tretje dne po ščipu. Pa ne samo to. Lososi imajo tako rekoč tudi uro v glavi. Pojavijo se namreč vedno točno eno uro po začetku p. me.

Budimpešti primanjkuje stanovanj

Število prebivalstva madžarske prestolnice neprestano narašča in posledica tega je pomanjkanje stanovanj. Mestna občina mora kljub vojni skrbeti, da dobi Budimpešta čim več novih stanovanj. L. 1939 je bilo zgrajenih 500. L. 1940 pa 1928 novih hiš. L. 1939 je do-

bila Budimpešta 1928. L. 1940 4178 novih stanovanj. Predlaskim je bilo zgrajenih 615 novih hiš, v katerih je 4940 stanovanj, lani pa 679 hiš s 6032 stanovanji. Državni fond za zaščito družine in naroda je zgradil lani po deželi 3749 enodružinskih hiš, tako je doblila Madžarska lani 10.000 novih stanovanj. Letos je samo v Budimpešti v načrtu zgraditev 5000 novih stanovanj.

V zrcalu anekdot igralce Kemble

Redki so igralci, ki bi tudi mnogo boljnim svojim tovarišem priznali slavo in nadarjenost. Ena takih redkih izjem je bil angleški igralec Kemble, ki je užival svoj čas velik ugled v Londonu. Iz zdravstvenih razlogov se je bil umaknil iz gledališkega življenja. Za njim se je pridobil naklonjenost londonskega občinstva igralec Keane, največji dramski igralec Anglije vseh časov. Ko ga je Kemble prvič videl v vlogi Riharda III., ga je nekdo po predstavi vprašal:

— Kako vam ugaja vaš naslednik?
— Keane? Jaz na odru nisem videl Keana, temveč Riharda III. iz mesa in krvi.

Mark Twain

V tedniku, ki ga je nekaj časa urejeval Mark Twain, je bila tudi rubrika, ki so se v nji objavljali odgovori na razna vprašanja čitateljev. Nekdo je neki čitatelj pisal uredništvu naj mu odgovori, kaj pomeni to, da je našel v tedniku pajka — ali pomeni to srečo ali nesrečo.
— Dragi prijatelj, — mu je odgovoril Twain v naslednji številki, — najti pajka v listu ne pomeni samo po sebi niti sreče niti nesreče. Pajek je zlezal v list samo zato, da bi videl, kdo oglašuje v njem. Pri tistem, ki ne oglašuje, lahko namreč razpne mrežo tudi preko vhodnih vrat, ker se mu ni treba bati, da bi mu jo kdo raztrgal.

Voltaire

Nekega dne je srečal Voltaire na izprehodu mladega književnika, ki je bil znan kot priliznjeneec in ki je s svojim prilizovanjem, od kogar je pričakoval kakšno korist, dobro vozil v življenju.
— Kaj počenjate? — je vprašal Voltaire mladenčca, ki je sedel na klopi in zamisljeno zrl predse.
— Govorim sam s seboj, — je odgovoril književnik.
— Pezite in ne verjemite tistemu, ki s njim govori, vsega, kar boš slišal iz njegovih ust. On je prevelik priliznjeneec, da bi vas ne hvalil pretirano, — mu je dejal Voltaire.

Descartes

Slavni filozof Descartes je zelo rad dobrel jedel. Nekdo je povabil v goste kneza Dorasa.

— Kaj vidim! — je vzkliknil Duras, ko je vstopil v Descartesovo jedilnico in opazil bogato obloženo mizo. — Torej tudi filozofi znajo ceniti dobrote tega sveta!
— Seveda! Kaj ste morda mislili, da pravi izjava narava te krasne stvari samo za tepece? — je odgovoril Descartes.

67 GEORGES OHNET:

In za nadzorstvo nad tem delom je prosil Vermier svojega sina.

Drugače mladi mož ni hodil v delavnice, temveč v ravnateljske pisarne, kjer so mu predstojniki po edinih oddelkov poročali o tekočem delu. Za delo v kletih in zganjekuhih ni imel smisla, pa tudi za likerje se ni zanimal tako, kakor njegov oče, ki je bil začel doslovno z golimi rokami. Tistega dne je pa hotel sam pregledati vse dosežene uspehe.

Ravnatelj tovarne Moulin je bil že obveščen o njegovem prihodu in prišel mu je naproti. Potem sta se odšla skupaj skozi vse oddelke. V enem se je Kristijan ustavil pri vrsti že napoljenih steklenic. Bile so steklenice, napolnjene z likerjem, o katerem mu je že pravil njegov oče.

— Odmašite mi eno teh steklenic in prinesite mi čašo, — je dejal uslužbencu. Steklenico so odmašili. Kristijan jo je dvignil in podhal liker. Potem je natočil čašo in jo dvignil k ustom. Pil je v

majhnih duških, po vseh pravih pokuševalske umetnosti.

— Izborna pijača, — je dejal. — Ali je to vaš izdelek?

— Da, gospod Kristijan, — je odgovoril ravnatelj. — Zadnja beseda naše proizvodnje. Še nikoli nismo imeli nič boljšega... Nihče več nam ne more konkurirati, niti v kakovosti, niti v ceni. Te steklenice prodajamo na debelo po dva franka in pol. Uspeh je nam že zagotovljen, kajti nihče izmed naših konkurentov si niti upal ne bo meriti se z nami in tako mislim, da bo treba proizvodnjo najmanj podvojiti.

— Kako ste pa krstili ta svoj najnovejši umetvor?

— Smaragd... To je najboljša mešanica, prijetna, prebavo pospešujoča in povsem neškodljiva...

Kristijan se je nasmehnil.

— Torej ji niste primestali nobenega alkohola?

— Oh, to ne, brez alkohola seveda ne gre, toda v tem likerju je aniz, ki se po učinku lahko primerja z alkoholom. Skratka, smelo bi lahko trdili, da tisti, ki bodo pili naš smaragd, ne bodo v nobeni nevarnosti in da bo v tem pogledu njegovo razširjenje pravi blagor za človeštvo.

— Torej prodajamo samo polovični strup, — se je zasmehoval Kristijan.

— Če nečete sploh prepovedati prodaje vseh likerjev v Franciji, gospod Kristijan, — je odgovoril

ravnatelj veselo, — ne morete ponuditi javnosti boljšega izdelka.

— Menda sta pravkar pila ta vaš smaragd naš vratar in občinski nočni čuvaj. Zasačil sem ju pri tem in bila sta že pošteno natreskana.

— Ah, s temi ljudmi je križ! Menda bo res treba preiskovati vse delavce pred odhodom iz tovarne, sicer bodo vedno odnašali liker. In da bi pridobili na svojo stran vratarja, zalagajo še njega... Toda poskrbel bom...

Kristijan se je zasmehal.
— Ah, dragi moj gospod Mouline, pijancu ne boš nikoli zabranili piti. Tu noben ukrep ne zaleže, pa naj bo še tako strog...

Prekinil je ta pogovor in odšel na dvorišče. Ob vseh stehah so bili naloženi zaboji, drug na drugem v njih pa steklenice vseh vrst. V kletnih skladiščih, kamor so zapirale dostop močne mreže, je bil sod na sodu, strašne zaloge tistega zla, ki naj bi se lepega dne prelilo v možgane in kri, da bi pomagalo uničevati človeški rod. To so bili celi jczovi tekočine, prinašajoče duševno otopenost in smrt. Tu so dremali zarodki bodočega pijačevanja, strašnega, neukrotljivega. Zadostovalo je, da bi se ti viri odprli, da bi se njihova plima razlila po svetu in povsod pojedejo za njo duševne in telesne bolezni, beda in zločin, te ostudne cvetke, kličoče in rastoče, zamakane z alkoholom, kakor klike in raste sveže zelenje pod blagodejnimi sončnimi žarki.

Stopajo mimo teh zalog, izdihujočih v vlažni zrak svoj ostri vonj, je Kristijan razmišljal o vsem tem in na čelu so se mu pojavile bolesterne gube.

Saj je bil tudi sam že spoznal nepremagljivo zapeljivost tega tekočega zla. Zdaš si je malone očitel svojo strogost do obeh pijancev, ki ju je bil zasačil ob svojem prihodu. Kdo je mogel vedeti, s kakšno žalostjo, trpljenjem ali hrepenenjem sta se borila, ko sta si z alkoholom omamljala svoje možgane? In kdo bi mogel očitati takim ubogim ljudem, da hočejo vsaj za trenutek uiti nadlogam življenja, če bi hotel biti pravičen?

Braniti ljudem, da bi se uničevali? In s kakšno pravico? Mar človek ni sam svoj gospod? Kaj je že postal suženj družbene organizacije, ki mu hoče pod pretvezo višje pravstvenosti vsiliti treznost, ki je morda koristna vsem, samo njim nikakor ne! Ali bi ne bilo to smešno? Kdo so tu pametni in kdo neumni ljudje? Tisti, ki žive v pusti, dolgočasni treznosti, ali oni, ki se veselo udajajo popivanju? Z občutkom trpkosti je prišel do tega miselnega zaključka, čigar podlaga je bil slučajni dogodek in ki je dajal nesrečnim in nezadovoljnim ljudem enako pravico do pijačevanja kakor ljudem, obupanim do samomora.

Pod vplivom teh misli se je poslovil od ravnatelja in stopal povsem mehanično po cesti, vodeči proti bolnišnici doktorja Augagnea. Zopet je bil postal plen enega svojih napadov odpora in mrznje do vseh ljudi, ki so mu bili prej tako strašni, pri katerih se ni zmenil za svojo okolico in ni videl niti ljudi niti stvari in med katerimi je drvel z avtom no cestah, kakor da naravnost izživa svojo usodo. To pot je hodil k sreči peš in tako je ostalo njegovo razburjenje omejeno na njegovo dušo.